

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΙΑ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Ε΄

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018:**

- 1. «ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ» (ΥΠΕΣ/01/2020) ΚΑΙ**
- 2. «ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΤΕΛΕΧΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ»
(ΥΠΕΣ/04/2020)**

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Μάρτιος 2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
A. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ	1
1. Εισαγωγή	1
2. Απόφαση της επιτροπής για σύνταξη της παρούσας έκθεσης	3
B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	5
Γ. ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ	6
1. Ειδική Έκθεση: «Έλεγχος για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος»	6
2. Ειδική Έκθεση: «Έλεγχος για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος».....	24
Δ. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ...	43
Ε. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	51
ΣΤ. ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	53
Ζ. ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	55
Η. ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	68
Θ. ΕΦΟΡΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	69
Ι. ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	71
ΙΑ. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ/ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ/ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	73
ΙΒ. ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	80
ΙΓ. ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	81
ΙΔ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	83

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων
Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών για τα θέματα «Έλεγχος για την
παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του Κυπριακού
Επενδυτικού Προγράμματος» και «Έλεγχος για την παραχώρηση κυπριακής
υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού
Προγράμματος»**

Παρόντες:

Ζαχαρίας Κουλίας, πρόεδρος

Μιχάλης Γιωργάλλας

Ειρήνη Χαραλαμπίδου

Γιώργος Περδίκης

Αννίτα Δημητρίου

Λίνος Παπαγιάννης

Γεώργιος Γεωργίου

Γεώργιος Προκοπίου

Μάριος Μαυρίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών εξέτασε τα πιο πάνω θέματα σε τέσσερις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 8 Οκτωβρίου και 10 Δεκεμβρίου 2020, καθώς και στις 25 Φεβρουαρίου και 11 Μαρτίου 2021. Στις δύο πρώτες συνεδρίες της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο Υπουργός Εσωτερικών, ο Γενικός Ελεγκτής, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών και ο Έφορος Φορολογίας.

A. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

1. Εισαγωγή

Τον Φεβρουάριο και Ιούνιο του 2019, όπως αναφέρεται στις σχετικές ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, ο τότε πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, βουλευτής κ. Γιώργος Περδίκης ζήτησε από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας να διερευνήσει το θέμα της παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους επενδυτές. Λόγω

του γεγονότος ότι το θέμα επηρέαζε σημαντικά τα δημόσια οικονομικά και προβάλλονταν ισχυρισμοί για προβλήματα στην εφαρμογή του προγράμματος, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αποφάσισε τον Ιούλιο του 2019 να προβεί σε σχετικό έλεγχο ως προς την εφαρμογή του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (ΚΕΠ).

Στο άρθρο 116.4 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας αναφέρεται ότι «Ο γενικός ελεγκτής υποβάλλει ετησίως έκθεσιν επί της ασκήσεως των εν τω παρόντι κεφαλαίω αναφερομένων υπηρεσιών και καθηκόντων αυτού προς τον Πρόεδρον και τον Αντιπρόεδρον της Δημοκρατίας, οίτινες μεριμνώσι περί της καταθέσεως αυτής ενώπιον της Βουλής».

Συναφώς, σημειώνεται ότι η Ετήσια Έκθεση του Γενικού Ελεγκτή για το έτος 2018 ετοιμάστηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2019 και κατατέθηκε, δυνάμει της υπό αναφορά διάταξης του συντάγματος, ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων στις 7 Φεβρουαρίου 2020. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση του Γενικού Ελεγκτή, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας από το 2016 μετακάλεσε την Ελεγκτική Υπηρεσία του Ηνωμένου Βασιλείου για μια ομότιμη αξιολόγηση. Τα πορίσματα και οι εισηγήσεις που πηγάζουν από την εν λόγω αξιολόγηση, καθώς και η αυτοαξιολόγηση της ίδιας της Ελεγκτικής Υπηρεσίας που προηγήθηκε αποτέλεσαν τον θεμέλιο λίθο μιας ευρείας κλίμακας αναδιάρθρωσης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, με πλήρη επικαιροποίηση και αναβάθμιση των ελεγκτικών οδηγιών και διαδικασιών, σύσταση και λειτουργία Μονάδας Μεθοδολογίας και Ποιοτικού Ελέγχου, καθώς και αλλαγή στη δομή των εκθέσεων και στον τρόπο που αυτές εκδίδονται.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, σ' αυτή περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων και σχετικός κατάλογος όλων των ειδικών εκθέσεων που έχουν

ετοιμασθεί και εκδοθεί από την ημερομηνία υποβολής της προηγούμενης ετήσιας έκθεσης. Σημειώνεται επίσης ότι οι συστάσεις των ειδικών εκθέσεων υιοθετούνται και θεωρούνται ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ετήσιας έκθεσης, ώστε να τυγχάνει και για αυτές εφαρμογής το άρθρο 4Α, «έκθεση συμμόρφωσης και εφαρμογής», του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου.

Συνεπώς, σύμφωνα με τα πιο πάνω, ο Γενικός Ελεγκτής, με σχετικές επιστολές του με ημερομηνίες 24 Σεπτεμβρίου και 27 Νοεμβρίου 2020, αντίστοιχα, διαβίβασε προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων τις υπό εξέταση ειδικές εκθέσεις.

Ως εκ τούτου, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στο πλαίσιο της άσκησης του κοινοβουλευτικού της ελέγχου, προέβη σε αυτεπάγγελτη εξέταση για τα θέματα που αφορούν τις δύο υπό αναφορά ειδικές εκθέσεις, σύμφωνα με τις πιο πάνω πραγματοποιηθείσες συνεδρίες της.

2. Απόφαση της επιτροπής για σύνταξη της παρούσας έκθεσης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στο πλαίσιο της άσκησης του κοινοβουλευτικού της ελέγχου, σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2020, κατά πλειοψηφία των μελών της, σύμφωνα με τον Κανονισμό 41Α(3), αποφάσισε τη σύνταξη έκθεσης προς την ολομέλεια του σώματος. Σημειώνεται ότι τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού δε συμφώνησαν με την πιο πάνω απόφαση.

Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της απόφασης αυτής η γραμματεία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και

Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών προχώρησε στη σύνταξη της παρούσας έκθεσής της.

B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στο πλαίσιο της σύνταξης της παρούσας έκθεσής της, θεωρεί ότι δεν αποτελεί αυτοσκοπό η παράθεση σε αυτήν όλων των στοιχείων και πληροφοριών που έχει στη διάθεσή της και πηγάζουν ειδικότερα από τις σχετικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, αλλά η παράθεση των κυριότερων στοιχείων, πληροφοριών ή/και γεγονότων με τα οποία ο αναγνώστης/μελετητής θα μπορεί να κατανοήσει την έκταση και το εύρος των υπό εξέταση θεμάτων για τη διεξαγωγή των δικών του συμπερασμάτων ή/και εισηγήσεων. Ως εκ τούτου, οι δύο υπό αναφορά προς εξέταση ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, καθώς και όλα τα κατατεθέντα ενώπιόν της στοιχεία και έγγραφα είναι κατατεθειμένα στο Αρχείο της Βουλής για περαιτέρω μελέτη.

Συναφώς, στο σημείο αυτό σημειώνεται επίσης ότι η επιτροπή έχει προχωρήσει στη σύνταξη της παρούσας έκθεσής της με την καταγραφή των κυριότερων σημείων, στοιχείων ή/και παρατηρήσεων που πηγάζουν από τις δύο ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και ως κύριο στόχο έχει την κατανόηση των κυριότερων γεγονότων τα οποία επισυνέβησαν κατά τη χρονική διάρκεια λειτουργίας του ΚΕΠ και που αφορούν την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας με την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών, επιχειρηματιών και επενδυτών.

Γ. ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ

1. Ειδική έκθεση: «Έλεγχος για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος»

Ο Γενικός Ελεγκτής, παρουσιάζοντας την υπό αναφορά ειδική έκθεσή του ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2020, προέβη σε αναφορά μεταξύ άλλων στα ευρήματα, διαπιστώσεις, συστάσεις και συμπεράσματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας για το υπό εξέταση θέμα.

Συναφώς, σημειώνεται ότι, πέραν των σχετικών αναφορών του Γενικού Ελεγκτή ενώπιον της επιτροπής και για την καλύτερη και πληρέστερη κατανόηση των ζητημάτων ή/και γεγονότων που προκύπτουν από τα θέματα της παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ, στο σημείο αυτό της παρούσας έκθεσης παρατίθενται μεταξύ άλλων αποσπάσματα της ειδικής έκθεσης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ως ακολούθως:

Στο πλαίσιο των μέτρων ενθάρρυνσης άμεσων ξένων επενδύσεων και προσέλκυσης φυσικών προσώπων υψηλής εισοδηματικής στάθμης για εγκατάσταση και δραστηριοποίηση στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο αναθεώρησε το 2013 ριζικά το πρόγραμμα που ίσχυε από το 2007 και εκπόνησε το ΚΕΠ για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση σε μη Κύπριους επενδυτές/επιχειρηματίες. Ακολούθησαν τροποποιήσεις του προγράμματος το 2014, 2016, 2018, 2019 και 2020, που σταδιακά κατέστησαν το πρόγραμμα πιο αυστηρό ως προς τους διεξαγόμενους ελέγχους, αλλά πιο χαλαρό ως προς τα οικονομικά κριτήρια που αφορούσαν την επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής. Η

τελευταία τροποποίηση του προγράμματος επήλθε πολύ πρόσφατα με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τη δημοσίευση τον Αύγουστο του 2020 σχετικών κανονισμών.

Ο έλεγχος συμμόρφωσης, τον οποίο διεξήγαγε η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, εντάσσεται στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή για έλεγχο των δημόσιων εσόδων. Λόγω όμως των προσκομμάτων που τέθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών όσον αφορά στη λήψη των αναγκαίων στοιχείων, ο έλεγχος περιορίστηκε σε μέρος μόνο αυτού που αρχικά σχεδιάστηκε.

Από τον έλεγχο όσων στοιχείων λήφθηκαν από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας διαπιστώθηκαν κυρίως τα ακόλουθα:

α. Εγκρίσεις αιτήσεων

Αναφορικά με τις εγκρίσεις των αιτήσεων για πολιτογραφήσεις και σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, προκύπτει ότι από τις 1 597 αιτήσεις που υποβλήθηκαν μετά την 21^η Μαΐου 2018 εγκρίθηκαν οι 917, δηλαδή ποσοστό 57,4%, από τις οποίες για 169 δεν αναφέρεται η ημερομηνία έγκρισής τους, εκκρεμούν οι 635, δηλαδή ποσοστό 39,8%, απορρίφθηκαν οι 35, δηλαδή ποσοστό 2,2%, και αποσύρθηκαν οι 10, δηλαδή ποσοστό 0,6%.

β. Αιτήσεις που εκκρεμούν

Διαπιστώθηκε ότι από σύνολο 1 597 αιτήσεων υπάρχουν 635 αιτήσεις που παραμένουν σε εκκρεμότητα. Σε 91 από αυτές έχουν καταχωριστεί, από τους λειτουργούς που χειρίζονται τα στοιχεία, σημειώσεις που αφορούν σε ξέπλυμα χρήματος, πλαστά στοιχεία/έγγραφα, αιτούντες υψηλού κινδύνου πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα (ΠΕΠ) κ.λπ., πιθανές

ποινικές υποθέσεις, αμφίβολη πηγή εισοδημάτων, απάτες, φοροδιαφυγές, δωροδοκίες, κατηγορίες για πλαστογραφία, ποινές στις χώρες καταγωγής, συμπερίληψη στα Panama Papers κ.λπ.

Κατά την άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας οι αιτήσεις αυτές, εκ των οποίων πολλές υποβλήθηκαν προ δεκαπέντε και πλέον μηνών, φαίνεται από τα στοιχεία που είχε η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας στη διάθεσή της ότι θα έπρεπε να είχαν ήδη απορριφθεί, κάτι το οποίο θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί, εάν δεν είχαν προβληθεί προσκόμματα, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, στην περαιτέρω διεξαγωγή του ελέγχου.

- γ. Στοιχεία που δεικνύουν ενδεχόμενη παρέμβαση του τέως Υπουργού Εσωτερικών για επίσπευση του χρόνου εξέτασης κάποιων αιτήσεων**
- Ειδικότερα, για τις 748 αιτήσεις που έχουν εγκριθεί γίνεται μια σαφής διάκριση για 23 αιτήσεις για τις οποίες υπάρχουν «οδηγίες του ΥΠΕΣ για επίσπευση».

Μετά από ανάλυση των σχετικών δεδομένων προέκυψε ότι ο μέσος χρόνος διεκπεραίωσης των 23 αυτών αιτήσεων ήταν 169 ημέρες, με τον ελάχιστο χρόνο διεκπεραίωσης να ανέρχεται σε 101 ημέρες και τον μέγιστο σε 283, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες 725 αιτήσεις, για τις οποίες ο αντίστοιχος μέσος χρόνος ήταν 327 ημέρες, με τον ελάχιστο χρόνο διεκπεραίωσης να ανέρχεται σε 215 ημέρες και τον μέγιστο σε 716.

Έχει καταγραφεί το ζήτημα στη μορφή που έχει εντοπιστεί, τονίζοντας ότι το θέμα αυτό αφορά μόνο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο πλαίσιο των αποκλειστικά δικών του συνταγματικών αρμοδιοτήτων και συνεπώς η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, πέραν της καταγραφής των

γεγονότων, δεν προβαίνει σε οποιαδήποτε σύσταση επί του θέματος αυτού.

δ. Πολιτογράφηση των μελών της οικογένειας μεγάλου αριθμού αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών, χωρίς τούτο να προβλέπεται στον σχετικό νόμο

Σύμφωνα με το εδάφιο (2) του εισαχθέντος στις 30 Απριλίου 2013 άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, δόθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο εξουσία, ώστε να μπορεί, υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει, να επιτρέψει την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών. Η εξουσία που δόθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο αφορούσε αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές και όχι τα μέλη της οικογένειάς τους. Παρά ταύτα, σε όλες του τις αποφάσεις το Υπουργικό Συμβούλιο επέκτεινε τη δυνατότητα πολιτογράφησης, ώστε να μην καλύπτει μόνο τους αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές, αλλά και τα μέλη της οικογένειάς τους.

Είναι όμως γνωστό ότι κάθε παρέκκλιση από το πλαίσιο που διαγράφει ο εξουσιοδοτικός νόμος συνιστά υπέρβαση εξουσίας.

Είναι άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ότι το ζήτημα αυτό, το οποίο δεν αφορά μόνο τις περιπτώσεις που εξετάστηκαν στην παρούσα ειδική έκθεση, αλλά ενδεχομένως χιλιάδες περιπτώσεις παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας σε μέλη της οικογένειας των αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών που πολιτογραφήθηκαν από το 2013 μέχρι σήμερα, είναι εξόχως νομικό και συνεπώς περιορίζεται στην ανάδειξή του. Κατά την άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας το θέμα αυτό πρέπει να απασχολήσει την Ανεξάρτητη

Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας, η οποία έχει συσταθεί με βάση το άρθρο 113 του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου.

Σημειώνεται επίσης το θέμα των οικονομικών επιπτώσεων από την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε ενδεχομένως χιλιάδες πρόσωπα που δεν επένδυσαν ούτε ένα ευρώ στην κυπριακή οικονομία.

Περαιτέρω, σε 3 από τις 5 περιπτώσεις που εξετάστηκαν από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας δημιουργήθηκαν εύλογες υποψίες ότι πραγματικός επενδυτής ήταν ο σύζυγος, αλλά την αίτηση την υπέβαλε η σύζυγός του, ίσως για να μην κληθεί ο επενδυτής, που ήταν πρόσωπο με προφίλ υψηλού κινδύνου, να εξηγήσει την πηγή προέλευσης των χρημάτων του. Συνεπώς, η παροχή της ευχέρειας πολιτογράφησης των συζύγων χωρίς την πραγματοποίηση της παραμικρής επένδυσης αυξάνει τους κινδύνους του προγράμματος.

Παρόμοιας φύσης θέμα, έστω και σε πολύ μικρότερο αριθμό περιπτώσεων, προκύπτει και από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 4 Ιανουαρίου 2011 για πολιτογράφηση μελών της οικογένειας προσώπων που πολιτογραφούνταν στη βάση του τότε εν ισχύι νομικού πλαισίου που επέτρεπε πολιτογράφηση αλλοδαπών σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

Με τον περί Αρχείου Πληθυσμού (Τροποποιητικό) (Αρ. 2) Νόμο του 2020 [Ν.113(Ι)/2020] δόθηκε πλέον εκ του νόμου εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο να πολιτογραφεί τα μέλη της οικογένειας των αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών.

Συναφώς, αναφέρεται ότι στην ειδική έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας με τίτλο «Έλεγχος Συστήματος Επιστράτευσης της Εθνικής Φρουράς (ΥΠΑΜ-ΓΕΕΦ-01-2019)» είχε αναδειχθεί ακόμη μία περίπτωση στην οποία το Υπουργικό Συμβούλιο είχε λάβει απόφαση σχετικά με τους πολιτογραφηθέντες αλλοδαπούς επιχειρηματίες/επενδυτές κατά παρέκκλιση από το πλαίσιο που διαγράφει ο σχετικός εξουσιοδοτικός νόμος, που και σε εκείνη την περίπτωση συνιστούσε υπέρβαση εξουσίας. Συγκεκριμένα, είχε διαπιστωθεί ότι το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του, ημερομηνίας 23 Μαΐου 2014, αποφάσισε την απαλλαγή από την πρόσκληση για κατάταξη στη Δύναμη των αλλοδαπών επιχειρηματιών/επενδυτών και των αρρένων τέκνων τους που πολιτογραφούνται κατ' εξαίρεση ως Κύπριοι πολίτες για λόγους δημόσιου συμφέροντος, στη βάση των κριτηρίων και όρων που είχαν καθορισθεί σε προηγούμενες αποφάσεις του. Η πιο πάνω απόφαση λήφθηκε, ώστε η υποχρέωση για θητεία στην Εθνική Φρουρά να μην αποτελεί αντικίνητρο στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Ωστόσο, όπως έχει διαπιστωθεί, η συγκεκριμένη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δεν ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου [Ν.19(Ι)/2011].

Περαιτέρω, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για το ειδικό αυτό θέμα προέβη σε σχετικές συστάσεις, σημειώνοντας ότι:

- i. λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών αδυναμιών που εντοπίζονται στο ΚΕΠ λόγω της υφιστάμενης πολιτικής που επιτρέπει την πολιτογράφηση προσώπων, χωρίς να έχουν προβεί σε οποιαδήποτε επένδυση, απλώς και μόνο επειδή είναι μέλη οικογένειας

πολιτογραφηθέντος επιχειρηματία ή επενδυτή, πρέπει να εξεταστεί η αναγκαιότητα ενδεχόμενης αναθεώρησής της και

- ii. κατά την άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας η Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας πρέπει να εξετάσει τις ενδεχομένως χιλιάδες πολιτογραφήσεις μελών της οικογένειας πολιτογραφηθέντων που έχουν ήδη γίνει.

ε. Πολιτογράφηση 5 προσώπων ως μελών της οικογένειας των αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών που εξετάστηκαν στην παρούσα ειδική έκθεση

Από τους 5 φακέλους που εξετάστηκαν διαπιστώθηκε ότι, μαζί με τους 5 πολιτογραφηθέντες αλλοδαπούς επιχειρηματίες και επενδυτές, πολιτογραφήθηκαν επίσης άλλα 5 πρόσωπα και συγκεκριμένα σε μία περίπτωση η σύζυγος του πολιτογραφηθέντος και το ενήλικο τέκνο τους, σε δύο περιπτώσεις ο σύζυγος και σε μία περίπτωση ο συμβίος.

Για τις 2 από τις 5 πολιτογραφήσεις μελών της οικογένειας των πολιτογραφηθέντων διαπιστώθηκε ότι δεν πληρούνταν ούτε καν αυτά τα κριτήρια που είχε θέσει το Υπουργικό Συμβούλιο. Εντοπίστηκε επίσης ότι μία κατ' ανάλογο τρόπο προβληματική περίπτωση εκκρεμεί.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας προέβη επίσης σε συστάσεις οι 2 πιο πάνω περιπτώσεις να απασχολήσουν την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας.

στ. Μη κατοχή λευκού ποινικού μητρώου

Για το ειδικό θέμα που αφορά τη μη κατοχή λευκού ποινικού μητρώου, σε μία περίπτωση υποβλήθηκε από τους 3 αιτούντες, επενδυτή και μέλη οικογένειας, πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα συνήθους

διαμονής και από χώρα που φαίνεται να έχουν πρόσθετη υπηκοότητα, αλλά δεν εντοπίστηκε πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου από τη χώρα καταγωγής τους, που είναι χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τα στοιχεία που υπάρχουν φαίνεται ότι οι αιτούντες δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν τέτοιο πιστοποιητικό από τη χώρα καταγωγής τους. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας η περίπτωση αυτή πρέπει να απασχολήσει την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας.

ζ. Μη κατοχή κύριας μόνιμης κατοικίας

Σύμφωνα με τους όρους που είχαν περιληφθεί στις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερομηνίες 24.5.2013, 19.3.2014 και 13.9.2016, υπήρχε απαίτηση για κατοχή από τους αιτούντες μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κύπρο. Εντοπίστηκαν 3 περιπτώσεις που ο αιτών δεν πληρούσε τον όρο αυτό και όμως του παραχωρήθηκε η κυπριακή υπηκοότητα.

Για το όλο θέμα, σύμφωνα με τις συστάσεις/εισηγήσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, πρέπει να γίνουν τα εξής:

- i. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναθεώρησης των σχετικών Κανονισμών (ΚΔΠ 379/2020), ώστε ο αιτών να είναι κάτοχος κύριας μόνιμης κατοικίας κατά την έκδοση του πιστοποιητικού πολιτογράφησης. Εναλλακτικά, σε περίπτωση που κριθεί σκόπιμο να διατηρηθεί η υφιστάμενη πολιτική και η κατοικία να μπορεί να βρίσκεται υπό ανέγερση, τότε η αίτηση να μπορεί να υποβληθεί και εγκριθεί υπό όρους, αλλά η έκδοση του πιστοποιητικού πολιτογράφησης να

γίνεται μετά τη συμπλήρωση της κατασκευής της κατοικίας, ώστε να απαλειφθεί και το διοικητικό κόστος παρακολούθησης.

- ii. Οι πιο πάνω περιπτώσεις να απασχολήσουν την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας.

η. Μη διασφάλιση της προέλευσης των χρημάτων από το εξωτερικό

Σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, για την επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής και για αγορά μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας ο αιτών πρέπει να προσκομίσει αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς και αποδεικτικά ότι τα σχετικά εμβάσματα που αφορούν την επένδυση προέρχονται από το εξωτερικό στο κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα επ' ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας. Διαπιστώθηκε ότι σε 4 από τις 5 αιτήσεις πολιτογράφησης που εξετάστηκαν δε διασφαλίστηκε επαρκώς η προέλευση των χρημάτων από το εξωτερικό.

Συνεπώς, οι πιο πάνω περιπτώσεις πρέπει να απασχολήσουν την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας, τη Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (ΜΟΚΑΣ) και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

θ. Πολιτογράφηση προσώπων των οποίων η επένδυση μπορεί να θεωρηθεί ως υψηλού κινδύνου για ξέπλυμα βρόμικου χρήματος

Από τον σχετικό έλεγχο διαπιστώθηκε ότι στην πρώτη περίπτωση ένας εκ των αιτούντων ήταν πολιτικά εκτεθειμένο πρόσωπο, γεγονός το οποίο δεν είχε αναφέρει στο βιογραφικό του σημείωμα. Στη δεύτερη περίπτωση για έναν εκ των αιτούντων υπήρχαν αρνητικά δημοσιεύματα και συμπεριλήφθηκε στη λίστα κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην τρίτη περίπτωση στο

βιογραφικό σημείωμα ενός εκ των αιτούντων καταγράφεται η ιδιότητά του ως πολιτικά εκτεθειμένο πρόσωπο, χωρίς τούτο να φαίνεται πως λήφθηκε υπόψη. Στην τέταρτη περίπτωση για έναν εκ των αιτούντων υπήρχε εκκρεμής διερεύνηση από την Interpol της χώρας καταγωγής του για αδικήματα οικονομικής φύσεως.

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις δεν έτυχε ενημέρωσης η Βουλή των Αντιπροσώπων, όπως προβλέπει η σχετική νομοθεσία, και γίνονται σχετικές συστάσεις όπως οι πιο πάνω περιπτώσεις απασχολήσουν την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας, τη ΜΟΚΑΣ και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Ι. Ευρήματα που αφορούν στοιχεία που δεικνύουν την ύπαρξη μη υγιών συναλλαγών

Εντοπίστηκαν 3 περιπτώσεις στις οποίες η εξόφληση του συμφωνημένου ποσού έγινε κατά τα αρχικά στάδια ανέγερσης κατοικίας, πριν από την παραλαβή του ακινήτου. Τούτο δεν αποτελεί συνήθη πρακτική της αγοράς και ενδεχομένως να υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

Σε μία περίπτωση η αξία των πέντε αποκτηθέντων ακινήτων σε τιμές γενικής εκτίμησης, ημερομηνίας 1^{ης} Ιανουαρίου 2018, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας είναι ίση με €877.800, η οποία συγκρινόμενη με τη δηλωθείσα τιμή αγοράς €2.070.000 είναι μικρότερη κατά €1.192.200, γεγονός που ενδεχομένως υποδηλώνει μη υγιή συναλλαγή.

Επίσης, από τα στοιχεία που έχουν ληφθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών, πουθενά δεν εμφανίζεται η αμοιβή των παρόχων υπηρεσιών. Για το ειδικό αυτό θέμα η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας θεωρεί ότι η εμφάνιση της αμοιβής των παρόχων υπηρεσιών πρέπει να καταστεί υποχρεωτική και

επίσης, κατά την άποψή της, πρέπει να τροποποιηθούν οι περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμοί (ΚΔΠ 379/2020), ώστε η γραπτή συμφωνία μεταξύ επενδυτή και παρόχου υπηρεσιών που προβλέπεται στον Κανονισμό 14 να συνυποβάλλεται, για λόγους διαφάνειας και δέουσας φορολόγησης, μαζί με την αίτηση του επενδυτή στο Υπουργείο Εσωτερικών.

ια. Ευρήματα που αφορούν μη ικανοποίηση των επενδυτικών κριτηρίων και απώλεια φορολογικών και άλλων εσόδων

Σύμφωνα με τον σχετικό έλεγχο που διενήργησε η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, εντοπίστηκαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- i. 3 περιπτώσεις για τις οποίες εγκρίθηκε η πολιτογράφηση, χωρίς να ικανοποιούνται ή χωρίς να τεκμηριώνεται ότι ικανοποιούνται τα επενδυτικά κριτήρια. Στη μία εξ αυτών υπήρξε αποξένωση ακινήτων μετά την πολιτογράφηση και πριν από την πάροδο της καθορισμένης τριετούς περιόδου διατήρησης της επένδυσης.
- ii. 3 περιπτώσεις για τις οποίες η εταιρεία του πωλητή δεν έχει υποβάλει δηλώσεις εισοδήματος για κάποια εκ των ετών 2016, 2017 και 2018 και συνεπώς οποιοδήποτε φορολογητέο κέρδος προέκυψε από την πώληση των ακινήτων δεν έχει ακόμα δηλωθεί στο Τμήμα Φορολογίας, ενώ σε μία άλλη περίπτωση η εταιρεία που συνέστησε ο επενδυτής δεν υπέβαλε δηλώσεις εισοδήματος για τα έτη 2017 και 2018.
- iii. Μία περίπτωση για την οποία η εταιρεία του πωλητή υπέβαλε μηδενικό κύκλο εργασιών για το έτος κατά το οποίο έγινε η πώληση. Σε άλλη περίπτωση η εταιρεία του πωλητή δήλωσε μηδενικό κύκλο εργασιών

στον ΦΠΑ για την περίοδο πραγματοποίησης της συναλλαγής, ενώ σε μία άλλη περίπτωση οι αποδείξεις εισπραχής δεν ήταν φορολογικές.

- iv. Μία περίπτωση για την οποία η εταιρεία του πωλητή φαίνεται να μην είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο ΦΠΑ, τη στιγμή που η εταιρεία δηλώνει σημαντικό κύκλο εργασιών στις δηλώσεις εισοδήματός της, ενώ σε μία άλλη περίπτωση ο επενδυτής έκανε χρήση του χαμηλού συντελεστή ΦΠΑ (5%) για αγορά πρώτης κατοικίας.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας δε συμφωνεί με την απόφαση του Τμήματος Φορολογίας, ως γενική θέση, για χρήση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας για σκοπούς πολιτογράφησης. Η αγορά της μόνιμης κατοικίας είναι στην ουσία επένδυση και, σύμφωνα με τη σχετική ερμηνευτική εγκύκλιο, η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ από πρόσωπα που αγοράζουν ή ανεγείρουν κατοικία στη Δημοκρατία για επένδυση ή για σκοπούς μίσθωσης σε άλλα πρόσωπα ή άσκησης οποιασδήποτε επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν εφαρμόζεται. Το Τμήμα Φορολογίας εξέφρασε διαφορετική άποψη από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας. Ωστόσο, σύμφωνα με τη σχετική ευρωπαϊκή Οδηγία, η χρήση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής. Θεωρείται προφανές ότι οι επενδύσεις εύπορων αλλοδαπών επενδυτών δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτό και παραμένει άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ότι η θέση του Εφόρου Φορολογίας δε συνάδει με την κείμενη νομοθεσία.

Σύμφωνα με τις εισηγήσεις/συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, οι πιο πάνω περιπτώσεις πρέπει να απασχολήσουν την

Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας και το Τμήμα Φορολογίας.

ιβ. Γενικά συμπεράσματα

Ο παρών έλεγχος που διενεργήθηκε από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας συνιστά έλεγχο συμμόρφωσης και όχι διαχειριστικό έλεγχο και συνεπώς στο πλαίσió του δεν έχει εξεταστεί κατά πόσο το ΚΕΠ διασφαλίζει τα δημόσια έσοδα κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό ούτε και αν τα οφέλη από το πρόγραμμα, ειδικότερα αυτά που αφορούν τα δημόσια έσοδα, υπερτερούν ή υπολείπονται της όποιας ζημιάς που αυτό προκαλεί.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας επισημαίνει ότι από τον έλεγχο συμμόρφωσης που διεξήγαγε έχουν προκύψει θέματα τα οποία καταγράφονται στην παρούσα ειδική έκθεση και για τα οποία θεωρείται ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Ειδικότερα, πέραν των θεμάτων λογοδοσίας και της ενδεχόμενης ανάκλησης πολιτογραφήσεων, που πρέπει να εξετάσει η Ανεξάρτητη Επιτροπή Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας, όπως και των θεμάτων που, ανάλογα με την περίπτωση, πρέπει να εξετάσουν το Τμήμα Φορολογίας, η ΜΟΚΑΣ ή η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, έχουν διαπιστωθεί μεταξύ άλλων οι ακόλουθες σημαντικές αδυναμίες του ΚΕΠ, για τις οποίες γίνονται εισηγήσεις όπως τυχόν χειρισμού από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία:

- i. Η αλλοίωση της φύσης του προγράμματος με την εισαγωγή, νομοθετικά πλέον από τον Αύγουστο του 2020, της ευχέρειας

πολιτογράφησης μελών της οικογένειας του επενδυτή χωρίς ουσιαστικό οικονομικό όφελος για τη Δημοκρατία.

- ii. Η απουσία κατάλληλων μηχανισμών που θα διασφάλιζαν τη διαφάνεια και τα φορολογικά έσοδα του κράτους ως προς τις αμοιβές των παρόχων υπηρεσιών.
- iii. Η αδυναμία παρακολούθησης και ο μεγάλος διοικητικός φόρτος, λόγω της ευχέρειας που παρέχει το πρόγραμμα για επενδύσεις σε υπό ανέγερση ακίνητα.
- iv. Η απουσία ικανοποιητικών μηχανισμών ελέγχου που θα μείωναν το ενδεχόμενο εικονικών επενδύσεων ή πρόωρης εγκατάλειψής τους.

Τέλος, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας επισημαίνει την αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί, εντός και εκτός Κύπρου, ως προς την εφαρμογή του προγράμματος, εικόνα που επιδεινώθηκε πρόσφατα μετά τα δημοσιεύματα του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera. Οι πολύ αρνητικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην υπό αναφορά ειδική έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, όπως και οι εξίσου αρνητικές διαπιστώσεις που φαίνεται να περιλαμβάνονται στο πόρισμα της τριμελούς Ερευνητικής Επιτροπής μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο για αποκατάσταση της αρνητικής αυτής εικόνας.

Περαιτέρω, ο Γενικός Ελεγκτής κατά την εν λόγω συνεδρία ενημέρωσε την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών αναφορικά με το ιστορικό των χαλαρώσεων των επενδυτικών και άλλων κριτηρίων από την έναρξη του ΚΕΠ το έτος 2007, σύμφωνα με την περί Αρχείου Πληθυσμού Νομοθεσία του 2002, μέχρι και την τελευταία τροποποίησή του, που επήλθε στις 13

Φεβρουαρίου 2019, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, για τα ακόλουθα:

- i. Η παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους επενδυτές επηρέαζε σημαντικά τα δημόσια οικονομικά και, στη βάση των διάφορων ισχυρισμών που προβάλλονταν ότι παρατηρούνται προβλήματα στην εφαρμογή του ΚΕΠ, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας προέβη σε έλεγχο ως προς την εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος.
- ii. Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας επικεντρώθηκε στον έλεγχο των πολιτογραφήσεων που έγιναν μετά την τροποποίηση του ΚΕΠ με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 21^{ης} Μαΐου 2018, αφού η εξέταση των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων της περιόδου αυτής δεν ενέπιπτε στους όρους εντολής της τριμελούς επιτροπής που συστάθηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 6 Νοεμβρίου 2019, και ως εκ τούτου η περίοδος αυτή δεν είχε τύχει οποιουδήποτε ελέγχου.
- iii. Την 31^η Αυγούστου 2020, έπειτα από συνεννόηση με την αρμόδια λειτουργό του Υπουργείου Εσωτερικών, λειτουργοί της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας μετέβησαν στο Υπουργείο Εσωτερικών και παρέλαβαν κατάλογο, στον οποίο δεν περιλαμβάνονταν τα ονόματα όλων των αιτήσεων που υποβλήθηκαν για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση μετά την 21^η Μαΐου 2018, καθώς και αντίγραφα των φακέλων για τις 5 περιπτώσεις πολιτογραφήσεων που περιλαμβάνονταν στα πρόσφατα δημοσιεύματα του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera, οι οποίες, λόγω της στάθμισης

κινδύνου που ακολουθείται σε περιπτώσεις δειγματοληπτικού ελέγχου, είχε κριθεί ότι θα έπρεπε να περιληφθούν στο δείγμα ελέγχου. Στη βάση του καταλόγου που λήφθηκε, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας έκρινε ότι μετά από πρόσθετη δομημένη δειγματοληψία θα έπρεπε να εξεταστούν άλλες 15 περιπτώσεις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων και έτσι την 1^η Σεπτεμβρίου 2020 λειτουργοί της μετέβησαν εκ νέου στο Υπουργείο Εσωτερικών, ώστε να λάβουν αντίγραφο των σχετικών φακέλων.

- iv. Ακολούθως, η αρμόδια λειτουργός του Υπουργείου Εσωτερικών ενημέρωσε την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας ότι είχε λάβει οδηγίες να μη δώσει οποιαδήποτε άλλα στοιχεία στον Γενικό Ελεγκτή, εν αναμονή σχετικής γνωμάτευσης που είχε ζητηθεί από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.
- v. Ο Υπουργός Εσωτερικών στις 8 Σεπτεμβρίου 2020 ενημέρωσε την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας ότι, στη βάση της σχετικής γνωμάτευσης που είχε λάβει από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, όλοι οι φάκελοι, αρχεία, στοιχεία και/ή έγγραφα που βρίσκονταν στην κατοχή του υπουργείου του θα έπρεπε να διαφυλαχθούν, για να δοθούν στην τετραμελή Ερευνητική Επιτροπή, και ως εκ τούτου δε θα δίνονταν σε αυτό το στάδιο οποιαδήποτε άλλα στοιχεία στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.
- vi. Στη συνέχεια το Υπουργείο Εσωτερικών δεν επέτρεψε στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας να προβεί σε έλεγχο ταμείου, για να διαπιστωθεί κατά πόσο για τις 5 περιπτώσεις των φακέλων που λήφθηκαν την 31^η Αυγούστου 2020 είχαν καταβληθεί τα

νενομισμένα τέλη ύψους €2.000 για την υποβολή της αίτησης από τους ενδιαφερομένους και τέλη ύψους €5.000 για την έκδοση πιστοποιητικού πολιτογράφησης από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, με πρόφαση την προαναφερθείσα γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Για το ειδικό αυτό θέμα ο Γενικός Ελεγκτής εξέφρασε τη διαφωνία του με την εν λόγω γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, υποστηρίζοντας ότι στο σύνταγμα καθορίζεται το δικαίωμά του να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση και ότι το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να περιορίζεται από νόμο, καθότι το σύνταγμα υπερέχει των νόμων.

Τα προσκόμματα που, όπως εξηγείται πιο πάνω, έχουν τεθεί από την εκτελεστική εξουσία καταστρατηγούν τις αρχές ανεξαρτησίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων, οι οποίες περιλαμβάνονται στη Διακήρυξη του Μεξικού (The Mexico Declaration) που υιοθετήθηκε, μαζί με τη Διακήρυξη της Λίμα, από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ 66/209 και 69/228, και πλήττουν καίρια την ανεξαρτησία της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας στην εκτέλεση των εκ του συντάγματος αρμοδιοτήτων της.

Ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Υπηρεσιών INTOSAI, μετά από τις καταγγελίες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και αφού διερεύνησε και ζήτησε τις απόψεις όλων των ενδιαφερομένων και της κυβέρνησης, κατέληξε ως εξής:

«After conducting our assessment of the case, we would like to inform you that we share the Cyprus Audit office's concerns

following the limitations of its right to obtain timely, direct and free access to all the necessary documents and information, for the proper discharge of its legal responsibilities. We believe that this limitation, although labeled as temporary, is contrary to the spirit of the Lima and Mexico Declarations on SAI Independence and will likely affect other aspects of SAI independence such as the right to decide when to complete and publish their reports and their right to decide on the content of their report. Ultimately, it can undermine the SAI's ability to play its role in properly ensuring accountability for the benefits of the citizens».

[«Αφού διενεργήσαμε τη δική μας εκτίμηση της υπόθεσης, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι συμμεριζόμαστε τις ανησυχίες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας που προκύπτουν λόγω των περιορισμών που τέθηκαν σχετικά με το δικαίωμά της στην πρόσβαση πληροφοριών, άμεσα, και χωρίς περιορισμό, σε όλα τα απαραίτητα έγγραφα και πληροφορίες, για την ορθή εκπλήρωση των νόμιμων υποχρεώσεών της. Πιστεύουμε ότι αυτός ο περιορισμός, αν και έχει ονομαστεί προσωρινός, είναι αντίθετος με το πνεύμα των Διακηρύξεων της Λίμα και του Μεξικού όσον αφορά στην ανεξαρτησία των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) και έχει την πιθανότητα να επηρεάσει κι άλλες πτυχές της ανεξαρτησίας του ΑΕΙ, όπως το δικαίωμα να αποφασίζει πότε να ολοκληρώσει και να δημοσιεύσει τις εκθέσεις του και το δικαίωμά του να αποφασίζει

για το περιεχόμενό τους. Καταληκτικά, μπορεί να υπονομεύσει την ικανότητα του ΑΕΙ να διαδραματίσει τον ρόλο του που αφορά στη σωστή διασφάλιση της λογοδοσίας προς όφελος των πολιτών.»]

[Αυτούσια η σχετική επιστολή του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Υπηρεσιών (INTOSAI), ημερομηνίας 24 Φεβρουαρίου 2021, επισυνάπτεται ως παράρτημα της παρούσας έκθεσης.]

- vii. Με βάση τα στοιχεία που αφορούν στην κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση γνωστού Σαουδάραβα και μελών της οικογένειάς του (αδέλφια/σύζυγοι/ανήλικα τέκνα), η πολιτογράφηση για «μέλη της οικογένειας» που εισήχθη με σχετική τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και η οποία δημοσιεύτηκε στις 18 Αυγούστου 2020 αποτελεί «τρωτό σημείο» του ΚΕΠ.

2. Ειδική έκθεση: «Έλεγχος για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος»

Ο Γενικός Ελεγκτής, παρουσιάζοντας την υπό αναφορά ειδική έκθεσή του ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2020, προέβη σε αναφορά μεταξύ άλλων στα ευρήματα, διαπιστώσεις, συστάσεις και συμπεράσματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας για το υπό εξέταση θέμα.

Συναφώς, σημειώνεται ότι, πέραν των σχετικών αναφορών του Γενικού Ελεγκτή ενώπιον της επιτροπής και για την καλύτερη και πληρέστερη κατανόηση των ζητημάτων ή/και γεγονότων που προκύπτουν από τα θέματα της παραχώρησης

της κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του ΚΕΠ, στο σημείο αυτό της παρούσας έκθεσης παρατίθενται μεταξύ άλλων αποσπάσματα της ειδικής έκθεσης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ως ακολούθως: Οι ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού.

Η από μέρος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της από την ελεγχόμενη οντότητα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας είχε πρόσβαση σε στοιχεία του Τμήματος Φορολογίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Εφόρου Εταιρειών, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και στο μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Δε δόθηκε στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας πρόσβαση στους σχετικούς φακέλους του Υπουργείου Εσωτερικών, στις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και στις καταστάσεις και αποδεικτικά είσπραξης του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Ο Γενικός Ελεγκτής, σχετικά με το θέμα που αφορά την ευθύνη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και της διαφύλαξης της ανεξαρτησίας της, ανέφερε ότι οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δε δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ως

εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2020 η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας εξέδωσε την ειδική έκθεση με αρ. ΥΠΕΣ/01/2020, που αφορούσε το ΚΕΠ. Σε αυτή είχε καταγραφεί ως εύρημα ότι από τις 748 αιτήσεις που υποβλήθηκαν μετά την 21^η Μαΐου 2018 και είχαν εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο γίνεται μια σαφής διάκριση για 23 αιτήσεις για τις οποίες υπάρχουν «οδηγίες του ΥΠΕΣ για επίσπευση».

Κατά τη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στις 8 Οκτωβρίου 2020, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών ανέφερε ότι οι 18 από τις 23 περιπτώσεις αφορούσαν το καζίνο-θέρετρο και ότι ο Υπουργός Εσωτερικών είχε δώσει οδηγίες για επίσπευση της εξέτασης των αιτήσεων αυτών για σκοπούς υποβοήθησης των επενδύσεων που θα πραγματοποιούσαν στην Κύπρο.

Μετά τη δήλωση αυτή η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αποφάσισε, στο πλαίσιο των συνταγματικών της αρμοδιοτήτων, να διενεργήσει έλεγχο στη διαδικασία πολιτογράφησης των 18 αυτών προσώπων. Λόγω δε των σοβαρών ευρημάτων κατά τον έλεγχο αυτό αποφασίστηκε να επεκταθεί ο έλεγχος σε άλλες περιπτώσεις προσώπων που πολιτογραφήθηκαν ως υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη εταιρειών. Στο πλαίσιο αυτό εντοπίστηκαν 64 πρόσωπα

που έχουν πολιτογραφηθεί και τα οποία παρουσιάζονται ως σχετιζόμενα με συγκεκριμένη εταιρεία Α.

α. Οι πρόνοιες του ΚΕΠ ως προς την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών

Η δυνατότητα για παραχώρηση υπηκοότητας σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών εισήχθη για πρώτη φορά στο ΚΕΠ με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 19 Μαρτίου 2014. Αυτή προέβλεπε ότι υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος εταιρείας που πληρεί ένα εκ των οικονομικών κριτηρίων δύναται να αιτηθεί για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση. Το στέλεχος πρέπει να έχει τέτοια αμοιβή στην εν λόγω εταιρεία, που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000 τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί. Προς τεκμηρίωση τούτου απαιτείτο η προσκόμιση του συμβολαίου εργοδότησής του και βεβαίωση εισπραξης από το Τμήμα Φορολογίας. Ο αιτών θα έπρεπε επίσης να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000 πλέον τον ΦΠΑ. Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, δε διαφοροποίησε τα κριτήρια αυτά.

β. Πολιτογράφηση 18 προσώπων και 9 συγγενικών προσώπων που σχετίζονται με το καζίνο-θέρετρο

Τόσο ο πρόεδρος της Εθνικής Αρχής Παιγνίων και Εποπτείας Καζίνου (ΕΑΠΕΚ) όσο και ο πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής που είχε την ευθύνη της διαχείρισης της ανταγωνιστικής διαδικασίας αδειοδότησης, της

επιλογής κατάλληλου προσώπου και της παρακολούθησης της συμμόρφωσης του Διαχειριστή με τη διαδικασία ανέγερσης και ανάπτυξης του καζίνο-θερέτρου διαβεβαίωσαν την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας ότι ούτε κατά τη διάρκεια της ανταγωνιστικής διαδικασίας ή της διαδικασίας που ακολούθησε μέχρι την αδειοδότηση ούτε και μετά την υπογραφή της Συμφωνίας Αδειοδότησης στις 26 Ιουνίου 2017 υπήρξε οποιοσδήποτε όρος ή προϋπόθεση που τέθηκε εκ μέρους του Διαχειριστή για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε οποιοδήποτε πρόσωπο, ώστε να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις για ολοκλήρωση των αναπτυξιακών έργων πριν από την Ημερομηνία Ανοίγματος (Opening Date) που καθορίζεται στη Συμφωνία Αδειοδότησης.

Από όσα στοιχεία μπόρεσε να συλλέξει η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας έχει διαπιστώσει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- i. Στις 25 Ιουλίου 2019 το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να παραχωρήσει την κυπριακή υπηκοότητα σε 27 πρόσωπα, 18 υποτιθέμενους επενδυτές και 9 συγγενικά τους πρόσωπα, επικαλούμενο την πρόνοια του εδαφίου (2) του άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, με την οποία είχαν τεθεί τα κριτήρια για την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας.
- ii. Τα 18 πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν θα έπρεπε να είναι είτε υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη στην εταιρεία του Διαχειριστή είτε μέτοχοι της εταιρείας που έχει επενδύσει στην Κύπρο. Με βάση τα στοιχεία που έχει εντοπίσει η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας προέκυψε ότι:

- 7 εκ των 18 προσώπων είναι διευθυντές εταιρείας εγγεγραμμένης στην Κύπρο, οι 6 σε εταιρεία που είναι μητρική της εταιρείας του Διαχειριστή και ο 1 σε άλλη θυγατρική της μητρικής, ενώ οι υπόλοιποι 11 δεν εντοπίστηκαν να σχετίζονται με την εταιρεία του Διαχειριστή ή τη μητρική της που είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο. Ενδεχομένως τα 11 αυτά πρόσωπα να σχετίζονται με την εισηγμένη εταιρεία του εξωτερικού που έμμεσα κατέχει το 75% του μετοχικού κεφαλαίου του Διαχειριστή ή άλλες εταιρείες του ομίλου και να μην έχουν άλλη επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα στην Κύπρο.
 - Από τα 7 αυτά πρόσωπα τα 6 φαίνεται να μην ήταν εγγεγραμμένοι στο Μητρώο του Εφόρου Φορολογίας και συνεπώς δεν πλήρωσαν/προπλήρωσαν φόρο εισοδήματος στη Δημοκρατία. Ο ένας είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Άμεσης Φορολογίας και φαίνεται ότι στην τριετία είναι πιθανό να πληρώσει φόρο εισοδήματος περίπου €100.000. Ωστόσο, αυτό θα έπρεπε να είχε προπληρωθεί.
 - Τα 7 πρόσωπα δε φαίνεται να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας οποιασδήποτε αξίας στη Δημοκρατία.
- iii. Συνεπώς, προκύπτει ότι ενδεχομένως τα 18 αυτά πρόσωπα να πολιτογραφήθηκαν κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ενώ ήταν γνωστό, είτε στο Υπουργικό Συμβούλιο είτε μόνο στα Υπουργεία Εσωτερικών ή/και Οικονομικών, ότι δεν πληρούσαν τα ισχύοντα κριτήρια. Ουσιαστικά, πολιτογραφήθηκαν κατά χάριν, εκτός

των όρων και προϋποθέσεων της προαναφερόμενης απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, και μάλιστα κατ' επίσπευση. Αυτό ενδεχομένως να σημαίνει απώλεια φορολογικών εσόδων της τάξης του €1,7 εκατομ. από τη μη καταβολή ποσού €100.000 ως φόρου εισοδήματος από κάθε πολιτογραφηθέντα και ποσού της τάξης του €1,7 εκατομ. ως ΦΠΑ επί των €500.000 αξίας κάθε κατοικίας που θα έπρεπε να αποκτηθεί, πλέον τα έμμεσα οφέλη στην οικονομία και στα δημόσια έσοδα από την κατασκευή και/ή πώληση των κατοικιών.

- iv. Στις 27 Οκτωβρίου 2020 ο Υπουργός Οικονομικών σε δηλώσεις του στο κρατικό ραδιόφωνο ανέφερε ότι οι πολιτογραφήσεις «ήταν μία απολύτως νόμιμη, συνειδητή και αιτιολογημένη απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο έκρινε με βάση το δημόσιο συμφέρον και με βάση τις πρόνοιες που απορρέουν από τον ίδιο τον νόμο».

Εξηγώντας ποιο είναι το δημόσιο συμφέρον, ο υπουργός είπε πως δόθηκαν για μία επένδυση η οποία είναι της τάξης των €600 εκατομ., που, όπως είπε, ήδη εργοδοτεί 850 άτομα και ακόμα 800 στον κατασκευαστικό τομέα. Μέχρι το τέλος θα εργοδοτήσει ακόμη 4 000 άτομα και θα έχει 2 800 μόνιμες θέσεις εργασίας. «Θα φέρει 300 000 τουρίστες αυτό το project. Η συνεισφορά στην κυπριακή οικονομία δεν είναι προς το δημόσιο συμφέρον;» διερωτήθηκε και χαρακτήρισε τραγελαφικό το γεγονός ότι γίνονται αναφορές περί απολεσθέντων εσόδων του κράτους.

Ωστόσο, η Συμφωνία Αδειοδότησης για το καζίνο-θέρετρο είχε ήδη υπογραφεί από τις 26 Ιουνίου 2017 και έκτοτε ο Διαχειριστής έχει

συμβατική υποχρέωση να υλοποιήσει την επένδυση, χωρίς να δικαιολογούνται πρόσθετα ανταλλάγματα εκτός του νόμου και εκτός της Συμφωνίας Αδειοδότησης.

Άλλωστε είναι καλά εμπεδωμένο στη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου ότι το δημόσιο συμφέρον δεν αποτελεί κριτήριο πέρα και υπεράνω του θετού δικαίου, αλλά εκφράζεται από αυτό με τρόπο και κατά τους τύπους που αντιστοιχούν στην ιεραρχία του θετού δικαίου. Με άλλα λόγια, το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να θεμελιώσει απαλλαγή από την αρχή της νομιμότητας, αλλά αντιθέτως δημόσιο συμφέρον είναι μόνο ό,τι τα συνταγματικώς οριζόμενα όργανα ορίζουν ως δημόσιο συμφέρον.

- v. Αν και τα πιο πάνω ήδη τεκμηριώνουν τη μη ικανοποίηση των σχετικών κριτηρίων, σημειώνονται ως πιθανώς συμπληρωματικά και ενισχυτικά τα ακόλουθα, που χρήζουν ωστόσο επιβεβαίωσης:
- Στην πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, ημερομηνίας 24 Ιουλίου 2019, όπως αυτή διαβιβάστηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων την ίδια ημέρα, φαίνεται να μη γίνεται καμία αναφορά στο καζίνο-θέρετρο. Επίσης, στην πρόταση αυτή φαίνεται να αναφέρεται ότι το Υπουργείο Οικονομικών διαβεβαιώνει ότι οι αιτούντες επενδυτές πληρούν τα οικονομικά κριτήρια που έθεσε η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016. Φαίνεται επίσης ότι η διαβεβαίωση που δόθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών ότι οι αιτούντες πληρούσαν τα οικονομικά κριτήρια που έθεσε η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13

Σεπτεμβρίου 2016, αν όντως δόθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών, ενδεχομένως να ήταν ψευδής.

- Με βάση την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Φεβρουαρίου 2019, ο αιτών πριν από την πολιτογράφηση του πρέπει να είναι κάτοχος άδειας παραμονής/μετανάστευσης για περίοδο έξι μηνών τουλάχιστον. Όπως φαίνεται να καταγράφεται στην πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, 17 από τους 27 πολιτογραφηθέντες είχαν άδεια μετανάστευσης για περίοδο δύο έως πέντε μηνών. Συνεπώς, για αυτά τα 17 πρόσωπα η παραχώρηση υπηκοότητας ήταν και για αυτό τον λόγο μη σύννομη.
- vi. Με βάση τα στοιχεία που έχει ενώπιόν της η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, φαίνεται επίσης να προκύπτει θέμα παραπλάνησης της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία θα πρέπει να ενημερώνεται εκ των προτέρων για κάθε πολιτογράφηση, με βάση το εδάφιο (3) του άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου [Ν.141(Ι)/2002].
- vii. Διαπιστώσεις - πιθανές ευθύνες
Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας θεωρεί ότι, με βάση τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο [Ν.158(Ι)/1999], η επιδίωξη σκοπού κατάδηλα ξένου προς τον σκοπό του νόμου, όπως επίσης η υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής εξουσίας, συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Περαιτέρω, θεωρεί προφανές ότι, αν επιβεβαιωθούν τα γεγονότα όπως καταγράφονται στην παρούσα ειδική έκθεσή της, τότε η πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο και η σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 25

Ιουλίου 2019, θα συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- η παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας στους 27 πολιτογραφηθέντες φαίνεται να συνιστά κατάφωρη παραβίαση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και των σχετικών αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου,
- όπως φαίνεται, δεν υπήρξε ενημέρωση των επίσημων φορέων διαχείρισης της Συμφωνίας Αδειοδότησης του καζίνο-θερέτρου, ΕΑΠΕΚ και Συντονιστικής Επιτροπής για ένα θέμα που υποτίθεται ότι αφορούσε την προώθηση της συγκεκριμένης επένδυσης,
- η Συμφωνία Αδειοδότησης συνήφθη τον Ιούνιο του 2017 και στη βάση αυτής η διαχειρίστρια εταιρεία ανέλαβε υποχρεώσεις για συμμόρφωση με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης της επένδυσης,
- η παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας έγινε δύο χρόνια μετά τη σύναψη της Συμφωνίας Αδειοδότησης και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο κίνητρο προς την εταιρεία για ανάληψη της επένδυσης, που ούτως ή άλλως τέτοιο κίνητρο έπρεπε να είχε περιληφθεί στα έγγραφα του διαγωνισμού,
- όπως φαίνεται, ίσως να υπήρξε απόκρυψη της όποιας αναφοράς στο ότι οι πολιτογραφηθέντες σχετίζονταν με το καζίνο-θέρετρο,

- όπως φαίνεται, ίσως να υπήρξε συμπερίληψη ενδεχομένως ψευδούς βεβαίωσης ότι δήθεν οι αιτούντες ικανοποιούσαν τα επενδυτικά κριτήρια,
- οι αιτήσεις εγκρίθηκαν παρ' όλον ότι ίσως για κάποιους δεν ικανοποιείτο ούτε καν το τυπικό κριτήριο της κατοχής άδειας μετανάστευσης για περίοδο έξι μηνών,
- για τις αιτήσεις υπήρξε παρέμβαση του τότε Υπουργού Εσωτερικών και νυν Υπουργού Οικονομικών, ώστε να εξεταστούν κατά προτεραιότητα σε σχέση με άλλες αιτήσεις, και
- όπως ο ίδιος ο νυν Υπουργός Οικονομικών ανέφερε, ήταν μια συνειδητή απόφαση,

τα πιο πάνω τέθηκαν με σχετική κοινοποίηση του προσχεδίου της παρούσας ειδικής έκθεσης ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος είναι ο μόνος αρμόδιος, ασκώντας κατά την κρίση του τις συνταγματικές αρμοδιότητές του, να αποφασίσει αν συντρέχουν λόγοι διερεύνησης του ενδεχομένου διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος του Μέρους III του Ποινικού Κώδικα «Αδικήματα εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας» ή/και άλλων αδικημάτων, όπως για παράδειγμα αυτό της εξασφάλισης πιστοποιητικού με ψευδείς παραστάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 305 του Ποινικού Κώδικα.

Ο Γενικός Ελεγκτής τόνισε ότι η αναφορά του αυτή και η κοινοποίηση του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ουδόλως σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι διατυπώνει κατηγορία εναντίον

οποιοδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων.

Είναι επίσης άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πρέπει να συμβουλευσει το Υπουργικό Συμβούλιο κατά πόσο είναι δυνατή η ανάκληση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 25 Ιουλίου 2019, για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας στα υπό αναφορά 18 πρόσωπα. Με βάση το άρθρο 54 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης επιτρέπεται και μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου, αν αυτή εκδόθηκε έπειτα από δόλια ή απατηλή ενέργεια του ενδιαφερομένου ή αν ο ενδιαφερόμενος ήταν ενήμερος για την παρανομία της πράξης κατά τον χρόνο της έκδοσής της ή για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

γ. Πολιτογράφηση διευθυντών και υπαλλήλων της εταιρείας Α

Με βάση διάφορα στοιχεία που εξασφάλισε η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, εντοπίστηκαν 64 πρόσωπα να έχουν πολιτογραφηθεί και να παρουσιάζονται ως σχετιζόμενα με την εταιρεία Α. Οι αιτήσεις υποβάλλονταν, εξετάζονταν και εγκρίνονταν ομαδικά.

Τα 64 πρόσωπα που εντοπίστηκαν φαίνεται να πολιτογραφήθηκαν όλοι επί υπουργίας του ίδιου Υπουργού Εσωτερικών. Επίσης, όπως αναφέρεται πιο πάνω, η δυνατότητα για παραχώρηση υπηκοότητας σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών εισήχθη για πρώτη φορά στο ΚΕΠ με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 19 Μαρτίου 2014, επί υπουργίας και πάλι του ίδιου υπουργού.

Από τις 64 αυτές περιπτώσεις, εντοπίστηκαν 27 άτομα που εργοδοτούνται στην εταιρεία Α. Τα υπόλοιπα 37 άτομα δε φαίνεται να εργοδοτούνταν από την εταιρεία Α, αλλά πολιτογραφήθηκαν ως να σχετίζονται με αυτή. Αυτά ενδεχομένως να είναι στελέχη της εταιρείας που εργάζονται στο εξωτερικό ή ακόμη και να μη σχετίζονται καθόλου με την εταιρεία.

i. Κριτήριο κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας έχει εντοπίσει καταχωρίσεις στον ημερήσιο τύπο που δεικνύουν ότι κάποιοι αιτούντες δήλωσαν ότι διέμεναν σε συγκεκριμένες οδούς/διαμερίσματα τη στιγμή που τα εν λόγω ακίνητα μέχρι σήμερα είναι οικόπεδα ή χώροι στάθμευσης ή ημιτελή κτίρια που ξεκίνησαν να χτίζονται παλαιότερα και οι εργασίες σταμάτησαν πριν από πολύ καιρό. Αυτό σημαίνει ότι τα εν λόγω άτομα, ή άλλοι πάροχοι ή/και δικηγόροι εκ μέρους τους ενδεχομένως να προέβησαν σε ψευδή δήλωση ως προς τον τόπο διαμονής τους με σκοπό την απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας.

Επιπρόσθετα, ως προς το κριτήριο κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας έχει ταξινομήσει τα ευρήματά της ως ακολούθως με την κάθε περίπτωση να εξηγείται αναλυτικά όπως πιο κάτω:

- 7 περιπτώσεις πολιτογραφηθέντων εντοπίστηκαν να έχουν τίτλο ακίνητης ιδιοκτησίας, χωρίς ωστόσο να πληρούν το σχετικό κριτήριο, αφού αγόρασαν τα ακίνητα μετά την πολιτογράφησή τους. Υπήρξαν επίσης περιπτώσεις πολιτογραφηθέντων με ακίνητα για τα οποία κατατέθηκαν

πωλητήρια έγγραφα στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, αλλά μέχρι σήμερα εκκρεμεί η μεταβίβασή τους.

- 27 περιπτώσεις κατάθεσης πωλητήριων εγγράφων που δεν έχουν ακόμα μεταβιβαστεί και ενδεχομένως να αφορούν εικονικές πράξεις. Έχει επίσης διαπιστωθεί ότι εκεί που υποτίθεται ότι βρίσκονται τα διαμερίσματα υπάρχει υπόγειος χώρος στάθμευσης, ημιτελές κτίριο που ξεκίνησε να χτίζεται παλαιότερα και οι εργασίες σταμάτησαν πριν από πολύ καιρό κ.λπ.
- 12 περιπτώσεις πολιτογραφηθέντων κατέθεσαν πωλητήρια έγγραφα για ακίνητα που δεν έχουν ακόμα μεταβιβαστεί.
- 15 περιπτώσεις πολιτογραφηθέντων με ακίνητα για τα οποία κατατέθηκαν πωλητήρια έγγραφα στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, αλλά αργότερα ακυρώθηκαν με τρόπο που δεικνύει ενδεχόμενες εικονικές πράξεις. Περαιτέρω, έχει διαπιστωθεί ότι στον χώρο που υποτίθεται θα βρισκόταν το εν λόγω ακίνητο βρίσκεται ένα οικόπεδο και ένα ημιτελές κτίριο που ξεκίνησε να χτίζεται παλαιότερα και οι εργασίες σταμάτησαν πριν από πολύ καιρό.
- 3 περιπτώσεις πολιτογραφηθέντων χωρίς να έχει εντοπιστεί οποιαδήποτε ακίνητη ιδιοκτησία.

Με εξαίρεση την αγορά 5 ακινήτων, εκ των οποίων το 1 στη συνέχεια αποξενώθηκε διά δωρεάς, όλες οι πράξεις αγοραπωλησιών ακινήτων φαίνεται να έγιναν μεταξύ συγκεκριμένων εταιρειών που

συνδέονται μεταξύ τους. Τούτο ενισχύει το ενδεχόμενο πολλές περιπτώσεις πωλήσεων να αφορούν εικονικές πράξεις.

Σε πολλές περιπτώσεις ο αγοραστής αγόραζε κάτι που ήταν στο χαρτί, αλλά έπρεπε να καταβάλει το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο της αξίας της ακίνητης περιουσίας με την υπογραφή του πωλητήριου συμβολαίου, χωρίς όπως φαίνεται να παρείχε οποιαδήποτε εξασφάλιση για τον αγοραστή του ακινήτου, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων του συμβολαίου από μέρους του πωλητή. Όταν μάλιστα σε μία περίπτωση ο αγοραστής απεβίωσε, ο διαχειριστής της περιουσίας του, που είναι και γραμματέας της εταιρείας Α, το αγνόησε ενεργώντας ως εάν το πωλητήριο έγγραφο που είχε στα χέρια του ο αποθανών και για το οποίο είχε ήδη καταβάλει το 97% της αξίας του ακινήτου να μην είχε καμία αξία.

ii. Εισοδηματικά κριτήρια

Από τα 64 πρόσωπα τα 33 εντοπίστηκαν να είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Άμεσης Φορολογίας του Τμήματος Φορολογίας και εξ αυτών τα 27 να είναι υπάλληλοι της εταιρείας Α. Από αυτά μόνο 4 φαίνεται να πληρούσαν τις προϋποθέσεις για πολιτογράφηση.

Τα 37 πρόσωπα δεν εργοδοτούνταν από την εταιρεία Α, αλλά πολιτογραφήθηκαν ως να σχετίζονται με αυτή. Τα 5 εξ αυτών εντοπίστηκαν να έχουν πληρώσει εφάπαξ ποσό στο Τμήμα Φορολογίας €100.000 με ειδική πληρωμή, χωρίς να έχουν φορολογική υποχρέωση, γεγονός που προκαλεί εντύπωση.

iii. Συνδυασμός του εισοδηματικού κριτηρίου και του κριτηρίου κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας σημειώνει ότι, αν συνδυαστούν τα δύο υπό αναφορά κριτήρια, τότε καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ουδείς εκ των 64 πολιτογραφηθέντων πληρούσε και τα δύο κριτήρια για πολιτογράφηση.

δ. Διαπιστώσεις - Πιθανές ευθύνες

Στη βάση των στοιχείων που καταγράφονται στην παρούσα ειδική έκθεση, προκύπτει ότι η πολιτογράφηση των 64 προσώπων ενδεχομένως να συνιστά κατάχρηση εξουσίας.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας σημειώνει επίσης ότι το 2017 δόθηκε πληροφόρηση ότι, ενώ είχε ανατεθεί σε συγκεκριμένη εταιρεία η προμήθεια γυαλιών, σύστημα υαλοπετασμάτων, του υπό κατασκευή κτιρίου της εταιρείας Α, στη συνέχεια η συγκεκριμένη εργασία ανατέθηκε σε άλλη εταιρεία, της οποίας μοναδικός μέτοχος ήταν ο τότε Υπουργός Εσωτερικών. Σημειώνεται ότι το κτίριο αυτό κατασκευάστηκε από την εταιρεία C μεταξύ των ετών 2014 και 2015. Στο κτίριο, το οποίο είναι πολυώροφο, το περίβλημα είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου από γυαλί.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας θεωρεί επίσης σημαντικό ότι ο γενικός διευθυντής της εταιρείας Α, που ήταν και ο ιδιοκτήτης των εταιρειών Κ και Μ, είχε κατά τον ουσιώδη χρόνο συμφέρον και ήταν διευθυντής στην εταιρεία C. Όλες αυτές οι εταιρείες σχετίζονταν με τις αγοραπωλησίες ακινήτων.

Επίσης, ενδεχομένως να προκύπτουν άλλα αδικήματα εκ μέρους των πολιτογραφηθέντων ή των εταιρειών που αναφέρονται ή δικηγόρων ή άλλων παρόχων, όπως επεξηγήθηκε πιο πάνω.

Τα υπό αναφορά θέματα τέθηκαν με σχετική κοινοποίηση του προσχεδίου της παρούσας ειδικής έκθεσης ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος είναι ο μόνος αρμόδιος, ασκώντας κατά την κρίση του τις συνταγματικές αρμοδιότητές του, να αποφασίσει αν συντρέχουν λόγοι διερεύνησης του ενδεχομένου διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος του Μέρους ΙΙΙ του Ποινικού Κώδικα «Αδικήματα εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας» ή/και άλλων αδικημάτων, όπως για παράδειγμα αυτό της εξασφάλισης πιστοποιητικού με ψευδείς παραστάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 305 του Ποινικού Κώδικα.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας τονίζει επίσης ότι η αναφορά της αυτή και η κοινοποίηση του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ουδόλως σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι διατυπώνει κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων.

Είναι επίσης άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πρέπει να συμβουλευτεί το Υπουργικό Συμβούλιο κατά πόσο είναι δυνατή η ανάκληση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 25 Ιουλίου 2019, για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας στα υπό αναφορά 64 πρόσωπα. Με βάση το άρθρο 54 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, [Ν.158(Ι)/1999], η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης επιτρέπεται και μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου, αν αυτή εκδόθηκε έπειτα από δόλια ή απατηλή ενέργεια του ενδιαφερομένου ή αν ο ενδιαφερόμενος ήταν ενήμερος για την παρανομία της πράξης κατά τον χρόνο της έκδοσής της ή για λόγους δημόσιου συμφέροντος. Επίσης, τα στοιχεία της υπόθεσης δεικνύουν ότι

ενδεχομένως να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του εδαφίου (2) του άρθρου 113 του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, το οποίο καθορίζει ότι το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί με διάταγμα να στερήσει από οποιοδήποτε πολιτογραφηθέντα πολίτη την ιδιότητα του πολίτη της Δημοκρατίας, εάν ικανοποιηθεί ότι η εγγραφή ή το πιστοποιητικό πολιτογράφησης αποκτήθηκε με δόλο, ψευδείς παραστάσεις ή απόκρυψη οποιουδήποτε ουσιώδους γεγονότος.

ε. Πρόσθετα απορρέοντα φορολογικά θέματα

Από τα 33 πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Άμεσης Φορολογίας τα 12 είτε δεν έχουν υποβάλει ποτέ είτε υπέβαλαν μερικές από τις δηλώσεις του εισοδήματός τους.

Περαιτέρω, έχουν προκύψει φορολογικά θέματα τόσο για τα φυσικά πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν όσο και για τις εταιρείες που εξετάστηκαν, καθώς και για το θέμα του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ στο 5% για την αγορά ή ανέγερση πρώτης κατοικίας.

στ. Συμπεράσματα

Με βάση τα ευρήματα της ειδικής έκθεσης, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε μεγάλος αριθμός πολιτογραφήσεων χωρίς να πληρούνται τα εν ισχύ κριτήρια.

Περαιτέρω, κατά την άποψη της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας η εντύπωση που δημιουργείται είναι πως κάποιοι από τους ασκούντες δημόσια εξουσία ουδόλως λάμβαναν υπόψη το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και ουσιαστικά θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να ενεργούν κατά το δοκούν. Συνεπώς, διαφαίνεται το ενδεχόμενο κατάχρησης εξουσίας από πρόσωπα που ασκούσαν δημόσια εξουσία.

Το γεγονός ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές περιπτώσεις, η πρώτη κατά τα έτη 2014-2017 και η δεύτερη το 2019, δεικνύει ότι ουσιαστικά η σαθρότητα του επενδυτικού προγράμματος παρέμεινε περίπου αναλλοίωτη μέχρι τη στιγμή της πρόσφατης κατάργησής του.

Φαίνεται ότι η εξόχως αρνητική εικόνα που έχει δημιουργηθεί εντός και εκτός Κύπρου ως προς την εφαρμογή του προγράμματος, εικόνα που επιδεινώθηκε σημαντικά πρόσφατα μετά το ρεπορτάζ του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera, ήταν το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας σαθρής κατάστασης, ενδεχομένως μη απαλλαγμένης ακόμη και φαινομένων διαφθοράς και άλλων ποινικών αδικημάτων.

Τέλος, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας επισημαίνει ότι η μη έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων από πλευράς της κυβέρνησης έχει οδηγήσει στον ξαφνικό τερματισμό του ΚΕΠ, καθότι τώρα απομένει η αυστηρή αναζήτηση λογοδοσίας.

Δ. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο Γενικός Ελεγκτής, αναφορικά με τις υπό εξέταση ειδικές εκθέσεις, δήλωσε/επεσήμανε μεταξύ άλλων ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

Στην ειδική έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας που αφορά τον έλεγχο για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του ΚΕΠ δήλωσε ότι η υπηρεσία του έχει χρησιμοποιήσει για την ετοιμασία της εν λόγω ειδικής έκθεσης αξιόπιστα στοιχεία μεταξύ άλλων από το Τμήμα Φορολογίας και το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

Περαιτέρω, είχε διαπιστωθεί ότι για τις 748 αιτήσεις πολιτογράφησης που είχαν υποβληθεί μετά την 21^η Μαΐου 2018 και εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο γινόταν σαφής διάκριση για 23 αιτήσεις για τις οποίες υπήρχε αναφορά για οδηγίες του Υπουργού Εσωτερικών για επίσπευση. Μετά την αναφορά του γενικού διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2020, ότι οι 18 από τις 23 αυτές περιπτώσεις αφορούσαν στο καζίνο-θέρετρο και ότι ο Υπουργός Εσωτερικών είχε δώσει οδηγίες για επίσπευση της εξέτασης των εν λόγω αιτήσεων για σκοπούς υποβοήθησης των επενδύσεων που θα πραγματοποιούνταν στην Κύπρο, η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αποφάσισε να διενεργήσει έλεγχο, ώστε να διαπιστώσει κατά πόσο κατά τη διαδικασία αδειοδότησης της εταιρείας που επιλέγηκε ως διαχειριστής του καζίνο-θερέτρου, καθώς και κατά τη διαδικασία ανέγερσης και ανάπτυξης του έργου τηρήθηκαν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας ή κατά πόσο η εταιρεία, οι μέτοχοι, οι διευθυντές της ή/και άλλα πρόσωπα έτυχαν οποιασδήποτε ευνοϊκής μεταχείρισης.

Ο Γενικός Ελεγκτής, σημειώνοντας τα προσκόμματα και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε η Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας στη διεξαγωγή του ελέγχου της αναφορικά με το ΚΕΠ, δήλωσε τα ακόλουθα:

1. Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης που σκοπό είχε τη διερεύνηση των διαδικασιών που ακολούθησε το Υπουργείο Εσωτερικών κατά την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε ξένους υπηκόους και κυρίως κατά πόσο τα πρόσωπα αυτά που πολιτογραφήθηκαν ως διευθυντικά στελέχη εταιρειών πληρούσαν το εισοδηματικό κριτήριο και το κριτήριο κατοχής μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας και κατά πόσο τα πρόσωπα αυτά και οι σχετιζόμενες εταιρείες κατέβαλαν στη Δημοκρατία τα καθορισμένα φορολογικά έσοδα, υπό τη μορφή φόρου εισοδήματος, καθώς και ΦΠΑ και άλλα έμμεσα έσοδα επί των κατοικιών ελάχιστης αξίας €500.000 που θα έπρεπε να είχαν αποκτηθεί.
2. Με δεδομένη την πρόσβαση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας σε αξιόπιστα στοιχεία του Τμήματος Φορολογίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Εφόρου Εταιρειών, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και στο Μητρώο του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κατέστη δυνατό να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα ελέγχου.

Ως βασικότερα ευρήματα της ειδικής έκθεσης που αφορά τον έλεγχο για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του ΚΕΠ για τις υπό αναφορά 18 περιπτώσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης που αφορούσαν στο καζίνο-θέρετρο δήλωσε τα ακόλουθα:

1. Δεν υπήρξε ενημέρωση των επίσημων φορέων διαχείρισης της Συμφωνίας Αδειοδότησης του καζίνο-θερέτρου με την ΕΑΠΕΚ και της

Συντονιστικής Επιτροπής για ένα θέμα που «υποτίθεται» ότι αφορούσε την προώθηση της συγκεκριμένης επένδυσης, ενώ η παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας έγινε δύο χρόνια μετά τη σύναψη της Συμφωνίας Αδειοδότησης και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο κίνητρο προς την εταιρεία για ανάληψη της επένδυσης, αφού ούτως ή άλλως ένα τέτοιο κίνητρο θα έπρεπε να είχε συμπεριληφθεί στα έγγραφα του διαγωνισμού.

2. Η παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε 9 μέλη των οικογενειών διευθυντικών στελεχών εταιρειών που σχετίζονται με το καζίνο-θέρετρο, ανεξάρτητα από τη νομιμότητα ή όχι πολιτογράφησης των ίδιων των διευθυντικών στελεχών, δεν ήταν σύνηθες και αποτελεί παρέκκλιση από το πλαίσιο που διαγράφει ο εξουσιοδοτικός νόμος και συνεπώς συνιστά υπέρβαση εξουσίας.
3. 6 πρόσωπα φαίνεται να μην ήταν εγγεγραμμένα στο Μητρώο Άμεσης Φορολογίας του Τμήματος Φορολογίας και συνεπώς δεν πλήρωσαν ή προπλήρωσαν φόρο εισοδήματος στη Δημοκρατία και άρα δεν πληρούσαν το σχετικό κριτήριο.
4. 7 άτομα δε φαίνεται να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας οποιασδήποτε αξίας στη Δημοκρατία.
5. Τα 18 πρόσωπα που πολιτογραφήθηκαν κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, παρ' όλο που ήταν γνωστό είτε στο Υπουργικό Συμβούλιο είτε μόνο στα Υπουργεία Εσωτερικών ή/και Οικονομικών, ενδεχομένως να μην πληρούσαν τα ισχύοντα κριτήρια.

6. Τα 18 πρόσωπα φαίνεται να πολιτογραφήθηκαν κατά χάριν, εκτός των όρων και προϋποθέσεων της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, και μάλιστα κατ' επίσπευση.
7. Η διαβεβαίωση που δόθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών ότι οι αιτούντες πληρούσαν τα οικονομικά κριτήρια που έθεσε η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, αν όντως δόθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών, ενδεχομένως να ήταν ψευδής, ενώ φαίνεται να προκύπτει και θέμα παραπλάνησης της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία έπρεπε να ενημερώνεται εκ των προτέρων για κάθε πολιτογράφηση, με βάση το εδάφιο (3) του άρθρου 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου [Ν.141(Ι)/2002].
8. Στην πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο φαίνεται να καταγράφεται ότι 17 από τους 27 πολιτογραφηθέντες, δηλαδή 18 πολιτογραφηθέντες επενδυτές και 9 μέλη οικογενειών, είχαν άδεια μετανάστευσης για περίοδο δύο έως πέντε μηνών έναντι άδειας παραμονής/μετανάστευσης τουλάχιστον έξι μηνών, που προνοείτο στην απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 13 Φεβρουαρίου 2019, με αποτέλεσμα η σχετική απόφαση για παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας να είναι και για αυτό τον λόγο μη σύννομη.
9. Ο νυν Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι όλα όσα καταγράφηκαν πιο πάνω ήταν μια «συνειδητή απόφαση».

Συναφώς, ο Γενικός Ελεγκτής δήλωσε ότι τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω τέθηκαν με σχετική κοινοποίηση του προσχεδίου της υπό εξέταση ειδικής έκθεσης που αφορά τον έλεγχο για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας σε στελέχη εταιρειών στο πλαίσιο του ΚΕΠ ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα της

Δημοκρατίας, ο οποίος είναι ο μόνος αρμόδιος, ασκώντας κατά την κρίση του τις συνταγματικές αρμοδιότητές του, να αποφασίσει αν συντρέχουν λόγοι διερεύνησης του ενδεχομένου διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος του Μέρους III του Ποινικού Κώδικα «Αδικήματα εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας» ή/και άλλων αδικημάτων, όπως για παράδειγμα αυτό της εξασφάλισης πιστοποιητικού με ψευδείς παραστάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 305 του Ποινικού Κώδικα. Επιπλέον, ο Γενικός Ελεγκτής τόνισε εμφαντικά ότι η αναφορά αυτή και η κοινοποίηση του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ουδόλως σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί ότι διατυπώνει κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων.

Όσον αφορά την πολιτογράφηση 64 προσώπων που παρουσιάζονται ως σχετιζόμενα με εταιρεία που δραστηριοποιείται στην Κύπρο από το 2011 και αποτελεί παράδειγμα εταιρείας που επέλεξε την Κύπρο ως επενδυτικό προορισμό για εγκατάσταση της έδρας διεθνών δραστηριοτήτων της, ο Γενικός Ελεγκτής, σχετικά με την ικανοποίηση των τεθέντων κριτηρίων κατοχής μόνιμης κατοικίας αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, δήλωσε τα ακόλουθα:

1. Όλα τα πρόσωπα πολιτογραφήθηκαν την περίοδο 2014-2017 επί υπουργίας του ίδιου Υπουργού Εσωτερικών.
2. Από τις 64 ως άνω περιπτώσεις 27 άτομα εργοδοτούνται στην εταιρεία Α, ενώ τα υπόλοιπα 37 άτομα δε φαίνεται να εργοδοτούνταν από την εταιρεία Α, αλλά πολιτογραφήθηκαν ως να σχετίζονται με αυτή. Αυτά ενδεχομένως να είναι στελέχη της εταιρείας που εργάζονται στο εξωτερικό ή ακόμη και να μη σχετίζονται καθόλου με την εταιρεία.

3. Για 7 περιπτώσεις πολιτογράφησης εντοπίστηκε τίτλος ακίνητης ιδιοκτησίας, χωρίς ωστόσο να πληρείται το σχετικό κριτήριο κατά τον ουσιώδη χρόνο, καθότι τα εν λόγω ακίνητα αγοράστηκαν μετά την πολιτογράφηση.
4. Για 27 περιπτώσεις κατατέθηκαν πωλητήρια έγγραφα, όμως τα ακίνητα δεν έχουν ακόμα μεταβιβαστεί και ενδεχομένως να αφορούν σε εικονικές πράξεις.
5. Για 12 περιπτώσεις κατατέθηκαν τα πωλητήρια έγγραφα για ακίνητα τα οποία δεν έχουν ακόμα μεταβιβαστεί.
6. Για 15 περιπτώσεις κατατέθηκαν πωλητήρια έγγραφα στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, αλλά αργότερα ακυρώθηκαν με τρόπο που δεικνύει ενδεχόμενες εικονικές πράξεις.
7. Για 3 περιπτώσεις έγινε πολιτογράφηση χωρίς να έχει εντοπιστεί οποιαδήποτε ακίνητη ιδιοκτησία.
8. Με εξαίρεση την αγορά 5 ακινήτων, εκ των οποίων το 1 στη συνέχεια αποξενώθηκε διά δωρεάς, οι πράξεις αγοραπωλησιών ακινήτων φαίνεται να έγιναν μεταξύ συγκεκριμένων εταιρειών που σχετίζονται με την εταιρεία Α, γεγονός που ενισχύει το ενδεχόμενο περιπτώσεις πωλήσεων να αφορούν σε εικονικές πράξεις.

Σχετικά με την ικανοποίηση του εισοδηματικού κριτηρίου, δηλαδή του κατά πόσο οι 64 πολιτογραφηθέντες είχαν τέτοια αμοιβή που να δημιουργούσε φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100.000 τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία είχε ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί, ο Γενικός Ελεγκτής δήλωσε τα ακόλουθα:

1. 4 πρόσωπα φαίνεται να πληρούσαν τους όρους και τις προϋποθέσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για πολιτογράφηση, δηλαδή είχαν εισοδήματα τέτοιου μεγέθους, ώστε να παράγεται φόρος εισοδήματος €100.000 σε περίοδο τριετίας.
2. 3 πρόσωπα είχαν τέτοια αμοιβή, ώστε να μην παράγεται φόρος εισοδήματος €100.000, και προχώρησαν σε συμπληρωματική πληρωμή, ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα. Ωστόσο, αυτό δε συνιστά συμμόρφωση με το σχετικό κριτήριο του ύψους της αμοιβής.
3. 7 πρόσωπα είχαν τέτοια αμοιβή, ώστε να παράγεται φόρος εισοδήματος €100.000, ωστόσο πολιτογραφήθηκαν προτού εργοδοτηθούν στην Δημοκρατία, άρα δεν πληρούσαν το σχετικό κριτήριο κατά τον ουσιώδη χρόνο.
4. 13 πρόσωπα είχαν τέτοια αμοιβή, ώστε να μην παράγεται φόρος εισοδήματος €100.000 και συνεπώς δεν πληρούσαν το σχετικό κριτήριο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, ο Γενικός Ελεγκτής δήλωσε ενώπιον της επιτροπής ότι ουδείς εκ των 64 πολιτογραφηθέντων προσώπων σχετιζόμενων με την εταιρεία Α πληρούσε και τα δύο κριτήρια πολιτογράφησης, ενώ διατύπωσε την άποψη ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πρέπει να συμβουλευτεί το Υπουργικό Συμβούλιο κατά πόσο είναι δυνατή η ανάκληση της απόφασής του, ημερομηνίας 25 Ιουλίου 2019, για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας στα υπό αναφορά 64 πρόσωπα. Επικαλούμενος το άρθρο 54 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου [Ν.158(Ι)/1999] δήλωσε ότι η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης επιτρέπεται και μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου, αν αυτή εκδόθηκε έπειτα από δόλια ή απατηλή ενέργεια του ενδιαφερομένου ή αν ο

ενδιαφερόμενος ήταν ενήμερος για την παρανομία της πράξης κατά τον χρόνο της έκδοσής της ή για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

Ε. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών κατά την πρώτη συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2020, για την εξέταση της ειδικής έκθεσης που αφορά τον έλεγχο για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ, αποφάσισε όπως αποστείλει σχετική επιστολή προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζητώντας την κατάθεση σχετικών στοιχείων που αφορούν το υπό εξέταση θέμα.

Συνεπώς, η επιτροπή, στο πλαίσιο της άσκησης του κοινοβουλευτικού της ελέγχου, απέστειλε σχετικές επιστολές προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με ημερομηνίες 29 Οκτωβρίου και 3 Δεκεμβρίου 2020, διαβιβάζοντας το αίτημά της για την κατάθεση ενώπιόν της γραπτώς των ακόλουθων στοιχείων:

1. Τα δικηγορικά ή ελεγκτικά γραφεία τα οποία είχαν ασχοληθεί και είχαν επιδοθεί στις διαδικασίες προώθησης πολιτογραφήσεων και τα οποία ανήκουν και/ή σχετίζονται με ΠΕΠ και περαιτέρω τον συνολικό αριθμό των πολιτογραφήσεων που χειρίστηκε το καθένα από τα εν λόγω γραφεία.
2. Κατάλογο με τα δικηγορικά ή ελεγκτικά γραφεία, ανεξαρτήτως εάν σχετίζονται με ΠΕΠ, τα οποία έχουν καταθέσει τον μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων για πολιτογραφήσεις. Για κάθε γραφείο, δικηγορικό ή ελεγκτικό, να δοθούν ξεχωριστά οι εθνικότητες των αιτούντων που θα πολιτογραφούνταν.
3. Το ύψος και το είδος των 23 επενδύσεων που αφορούν στην παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ για τις οποίες, όπως γίνεται αναφορά στην ειδική έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, υπήρξαν οδηγίες του Υπουργού Εσωτερικών για επίσπευση.

4. Ανάλυση κατά έτος των αριθμών των πολιτογραφήσεων και των αντίστοιχα εισπραχθέντων τελών/εσόδων από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, από την ημερομηνία έναρξης του ΚΕΠ μέχρι σήμερα.

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι η αναπληρώτρια πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου, στο πλαίσιο της συνεδρίας της επιτροπής, που πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2020 και στην οποία κλήθηκε και παρευρέθηκε ο Υπουργός Εσωτερικών, απέστειλε σχετική επιστολή προς την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 2020, αναφέροντας αυτολεξεί τα ακόλουθα:

«Σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 2020, στην οποία κλήθηκε και παρευρέθηκε ο Υπουργός Εσωτερικών και αφού ζητήθηκε από τον ίδιο όπως καταθέσει τον αριθμό πολιτογραφήσεων χωρίς αναφορές σε πρόσωπα, οι οποίες έχουν διεκπεραιωθεί από διάφορα δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, ο ίδιος προέβη σε επίκληση σχετικής γνωμάτευσης από το γραφείο σας, ώστε να μην αποσταλεί στο Κοινοβούλιο αριθμός πολιτογραφήσεων που διεκπεραιώθηκαν από αυτά. Δεν αντιλαμβάνεται η επιτροπή γιατί ο αριθμός των υποθέσεων αποτελεί προσωπικά δεδομένα ή παραβιάζει επαγγελματικό απόρρητο στις περιπτώσεις ελεγκτικών εταιρειών ή δικηγορικών γραφείων.

Ως εκ τούτου, σας διαβιβάζω παράκληση όπως ενημερώσετε σχετικά την επιτροπή για το σκεπτικό της εν λόγω απόφασής σας. Ας σημειωθεί ότι αυτή η τοποθέτηση παραβιάζει τον σχετικό νόμο αναφορικά με την κατάθεση στοιχείων και πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων.».

ΣΤ. ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών δήλωσε μεταξύ άλλων ενώπιον της επιτροπής κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της που πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2020 ότι οι όποιες ενέργειες του υπουργείου του βασίστηκαν στις σχετικές γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Ειδικότερα, όσον αφορά την αναστροφή του αρνητικού κλίματος που δημιουργήθηκε για τη Δημοκρατία σε σχέση με το εν λόγω επενδυτικό πρόγραμμα, δήλωσε πως, με βάση το νέο νομοθετικό πλαίσιο που ψηφίστηκε από τη Βουλή, οι παροχή/διαμεσολαβητές που μετέχουν στο πρόγραμμα πρέπει να ενταχθούν στη νέα θεσμική διαδικασία και να αφαιρεθούν όσοι δεν ικανοποιούν τα τεθέντα κριτήρια. Το Υπουργικό Συμβούλιο, πρόσθεσε, έχει λάβει πρωτοβουλίες και δόθηκαν οδηγίες για αποστέρωση της κυπριακής υπηκοότητας σε δώδεκα περιπτώσεις, ενώ με βάση και τα ευρήματα της εξεταστικής επιτροπής δύναται να ληφθούν αποφάσεις και να γίνουν περαιτέρω ενέργειες και για άλλες περιπτώσεις.

Επιπρόσθετα, όπως ο ίδιος δήλωσε ενώπιον της επιτροπής, από τις είκοσι τρεις περιπτώσεις που εξετάστηκαν, κατόπιν οδηγιών του Υπουργού Εσωτερικών για επίσπευση, οι δεκαοκτώ περιπτώσεις αφορούσαν την επένδυση του καζίνο-θέρετρο.

Τέλος, σημειώνεται ότι ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών, κατόπιν οδηγιών του Υπουργού Εσωτερικών, με σχετική επιστολή του προς τον γενικό διευθυντή της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 30 Νοεμβρίου 2020, και σε απάντηση του αιτήματος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, με την επιστολή του προέδρου της επιτροπής, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020,

αναφορικά με τον έλεγχο για την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας, στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος μεταξύ άλλων ανέφερε τα ακόλουθα:

Το Υπουργείο Εσωτερικών, αναφορικά με τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζητήθηκαν από την επιτροπή και που αφορούν το ΚΕΠ, βρίσκεται στη διαδικασία συλλογής των εν λόγω στοιχείων, τα οποία θα διαβιβαστούν στην επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας για το είδος των πληροφοριών που μπορούν να δοθούν. Περαιτέρω, όπως ο ίδιος πρόσθεσε, αυτό κρίνεται αναγκαίο, ενόψει του διορισμού της Ερευνητικής Επιτροπής από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για το ίδιο θέμα, με βάση τις πρόνοιες του περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου, Κεφάλαιο 44, καθώς και τη διαθεσιμότητα των εν λόγω στοιχείων στο Υπουργείο Εσωτερικών, λόγω και της παράδοσης μεγάλου αριθμού φακέλων στην εν λόγω επιτροπή και στην αστυνομία, στο πλαίσιο ερευνών που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη.

Z. ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ο Υπουργός Εσωτερικών, ο οποίος κλήθηκε και παρευρέθηκε στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, που πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2020, επιπρόσθετα στα όσα δήλωσε ενώπιον της επιτροπής, κατέθεσε σχετικές επιστολές/γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, με ημερομηνίες 7 Δεκεμβρίου και 24 Νοεμβρίου 2020, που αφορούν το ειδικότερο αίτημα της επιτροπής για την κατάθεση γραπτώς στοιχείων, σύμφωνα με τη σχετική επιστολή του προέδρου της επιτροπής, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020.

Λόγω της σημαντικότητας των θεμάτων και για τον λόγο ότι αυτά άπτονται επί νομικών κυρίως ζητημάτων και προς αποφυγή οποιασδήποτε παρερμηνείας, οι υπό αναφορά γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, όπως αυτές έχουν κατατεθεί ενώπιον της επιτροπής από τον Υπουργό Εσωτερικών, παρατίθενται αυτολεξεί πιο κάτω:

1. Επιστολή/γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 2020.

«ΘΕΜΑ: Επιστολή Προέδρου Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ. 06.11.004.002/146Ε και ημερ. 2.11.20 και στην πρόσκληση που έχετε λάβει, για να παραστείτε σε κοινοβουλευτική επιτροπή για το θέμα του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος («ΚΕΠ») και επαναλαμβάνω το περιεχόμενο της προηγούμενης γνωμάτευσής μου επί του θέματος, ημερ. 24.11.20, η

οποία ισχύει κατ' αναλογία και για τη Βουλή των Αντιπροσώπων και η οποία επισυνάπτεται για ευκολία αναφοράς.

Σημειώνω ότι στο πλαίσιο των τυχόν απαντήσεών σας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η προστασία των όποιων προσωπικών δεδομένων των ατόμων που δυνατόν να επηρεάζονται, καθώς και να ληφθεί υπόψη τυχόν παραβίαση του επαγγελματικού/επιχειρηματικού/εμπορικού απορρήτου των παρόχων υπηρεσιών με το να δοθούν στοιχεία που αφορούν τους εν λόγω παρόχους.

Περαιτέρω, σας πληροφορώ ότι, εφόσον διεξάγεται έρευνα από την Ερευνητική Επιτροπή για το ίδιο θέμα, θα πρέπει να αποφευχθούν ενέργειες και/ή πράξεις που δυνατόν να επηρεάσουν με τον ένα ή άλλο τρόπο τη διαδικασία της εν λόγω έρευνας.

Επιπρόσθετα, σας ενημερώνω ότι στοιχεία που έχουν σχέση με το ΚΕΠ ενδεχόμενα να υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της Προειδοποιητικής Επιστολής αρ. 2020/2300. Σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο και ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 4(2) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1049/01¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν δημοσιοποιεί ούτε παρέχει πρόσβαση σε έγγραφα/στοιχεία τα οποία έχουν καταχωρηθεί στο πλαίσιο διαδικασίας παράβασης εναντίον κράτους μέλους, για να μην επηρεαστεί η εκκρεμούσα διαδικασία παράβασης.

Η θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει κριθεί ως ορθή και από το Γενικό Δικαστήριο της Ε.Ε. σε σχετικές αποφάσεις του². Λαμβάνοντας υπόψη ότι στο πλαίσιο της εκκρεμούσας διαδικασίας παράβασης η

¹ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ής} Μαΐου 2001 για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

² Βλ. Υπόθεση T-312/17 **Liam Campbell v European Commission**, 5.12.18, Υπόθεση C- 514/11, **LPN and Finland v Commission**, 14.11.13.

Δημοκρατία θα υποβάλλει τη θέση της προς υπεράσπισή της και θα παράσχει στοιχεία στην Επιτροπή προς ενίσχυση της θέσης της, κατ' αναλογία, δεν δύναται να τα αποκαλύψει με οποιοδήποτε τρόπο, πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας παράβασης εκ μέρους της Επιτροπής.

Επίσης, θα πρέπει να αποφευχθεί η οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση που αφορά και/ή άπτεται της διαδικασίας παράβασης που έχει εκκινήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με σκοπό τη διαφύλαξη των συμφερόντων της Δημοκρατίας. Ήδη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν κλήθηκε σε Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αρνήθηκε να συμμετάσχει και να συζητήσει το θέμα του ΚΕΠ λόγω της εκκρεμούσας διαδικασίας παράβασης.

Για αυτούς τους λόγους φρονώ ότι δεν θα ήταν ορθό να κατατεθούν και/ή συζητηθούν ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής θέματα που δυνατόν να επηρεάσουν την εκκρεμούσα διαδικασία παράβασης εναντίον της Δημοκρατίας και τον περαιτέρω χειρισμό εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τέλος, θα ήθελα να θέσω υπόψη σας το γεγονός ότι η επιστολή του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου των Δημόσιων Δαπανών απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών. Σύμφωνα με το Άρθρο 79 του Συντάγματος:

“Ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας δύνανται ν’ απευθύνωνται διά μηνυμάτων προς την Βουλήν των Αντιπροσώπων ή να διαβιβάζωσι προς την Βουλήν των Αντιπροσώπων τας απόψεις αυτών διά των υπουργών.

Οι υπουργοί δύνανται να παρακολουθώσι τας συνεδριάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων ή οιασδήποτε εκ των κοινοβουλευτικών

επιτροπών και να προβαίνωσιν εις δηλώσεις ή να πληροφορώσι την Βουλήν των Αντιπροσώπων ή οιανδήποτε εκ των κοινοβουλευτικών επιτροπών επί παντός θέματος της αρμοδιότητος αυτών.”

Στη βάση της πιο πάνω διάταξης προκύπτει ότι οι Υπουργοί έχουν δυνητική ευχέρεια και όχι υποχρέωση να πληροφορούν τη Βουλή για θέματα της αρμοδιότητάς τους.

Ο περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων και στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1985, Ν. 21/85, επιβάλλει υποχρέωση να παρευρεθούν ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων οι Ανεξάρτητοι Αξιωματούχοι και δημόσιοι υπάλληλοι.

Οι ορισμοί των όρων «Ανεξάρτητος Αξιωματούχος» και «δημόσιος υπάλληλος» στον εν λόγω Νόμο έχουν έξης:

“Ανεξάρτητος Αξιωματούχος” σημαίνει οποιοδήποτε από τους εις το Μέρος VI του Συντάγματος αναφερόμενους Ανεξάρτητους Αξιωματούχους της Δημοκρατίας πλην του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και περιλαμβάνει τον Αρχηγό της Αστυνομίας και τον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς·

“δημόσιος υπάλληλος” σημαίνει τον κάτοχο θέσης σε υπηρεσία υπαγόμενη στη Δημοκρατία ή σε υπηρεσία νομικού προσώπου ή οργανισμού δημοσίου δικαίου ιδρυθέντος και λειτουργούντος βάσει Νόμου προς το δημόσιο συμφέρον, δεν περιλαμβάνει όμως τον κάτοχο θέσης στη δικαστική υπηρεσία της Δημοκρατίας·

Οι ανωτέρω ορισμοί δεν καλύπτουν τον Υπουργό και συνεπώς ο Υπουργός δεν υπάγεται στις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου. Αυτή η άποψη ενισχύεται και από το Άρθρο 122 του Συντάγματος, όπου ορίζονται οι όροι

«δημόσια υπηρεσία» και «δημόσιος υπάλληλος» και ρητά εξαιρούνται θέσεις ή αξιώματα ή διορισμοί που διενεργούνται δυνάμει του Συντάγματος από κοινού από τον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι Υπουργοί εμπίπτουν σ' αυτή την κατηγορία δυνάμει του άρθρου 47 του Συντάγματος».

2. Επιστολή/γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 2020.

«ΘΕΜΑ: Ειδική Έκθεση αρ. ΥΠΕΣ/04/2020

Διεξαγωγή ελέγχου για την παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος σε στελέχη εταιρειών

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με ημερ. 21.11.20 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη γνωμάτευσή μας επί του θέματος με αρ. φακ. 50(A)99/N13/14, ημερ. 7.9.20, η απόφαση για διορισμό Ερευνητικής Επιτροπής με βάση τις πρόνοιες του περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου, Κεφ. 44, με συγκεκριμένους όρους εντολής, εξυπακούει, αφενός, τη διαφύλαξη όλων των στοιχείων, φακέλων, αρχείων και/ή εγγράφων, για να δοθούν στην εν λόγω Επιτροπή, αλλά και, αφετέρου, την αποχή από ενέργειες που ενδεχομένως να επηρεάσουν το έργο της.

Με την Κ.Δ.Π 406/202 η Ερευνητική Επιτροπή εντέλλεται όπως διερευνήσει, μεταξύ άλλων, κατά πόσο από τα ευρήματα της έρευνας προκύπτουν οποιαδήποτε γεγονότα ή στοιχεία «τα οποία καταλογίζουν ευθύνες σε οποιοδήποτε εμπλεκόμενο, οι οποίες προκύπτουν από πράξεις

ή παραλείψεις του κατά την άσκηση των καθηκόντων του» και «που δικαιολογούν την πιθανή έναρξη της διαδικασίας εξέτασης αποστέρησης της κυπριακής υπηκοότητας με βάση την ισχύουσα νομοθεσία».

Ως εκ τούτου, η έκφραση απόψεων επί της Έκθεσης του Γενικού Ελεγκτή, σε αυτό το στάδιο, δυνατόν να επηρεάσει τόσο την πορεία της έρευνας που διεξάγει η Ερευνητική Επιτροπή, όπως επίσης δικαιώματα τρίτων προσώπων για τα οποία γίνεται λόγος στην Έκθεση και προσώπων που δυνατόν να κληθούν να καταθέσουν ενόρκως ως μάρτυρες στην Επιτροπή.

Ενημερώστε τον Γενικό Ελεγκτή για τα ανωτέρω και μπορείτε να του αναφέρετε ότι από τη στιγμή που θα καταθέσει στοιχεία στην Ερευνητική Επιτροπή τα θέματα θα διερευνηθούν».

Ο Υπουργός Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη τις υπό αναφορά σχετικές γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, επισήμανε μεταξύ άλλων ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

Αναφορικά με τη διαδικασία κλήτευσής του, για να παραστεί ενώπιον της επιτροπής στη συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2020, και σύμφωνα με:

1. το περιεχόμενο των υπό αναφορά σχετικών γνωματεύσεων του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και
2. την απόφαση για διορισμό ερευνητικής επιτροπής, με βάση τις πρόνοιες του περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου, Κεφ. 44, με συγκεκριμένους όρους εντολής,

εξυπακούονται, αφενός, η διαφύλαξη όλων των στοιχείων φακέλων, αρχείων και/ή εγγράφων, για να δοθούν στην εν λόγω επιτροπή, αλλά και, αφετέρου, η

αποχή από ενέργειες που ενδεχομένως να επηρεάσουν το έργο της εν λόγω επιτροπής.

Συναφώς, ο Υπουργός Εσωτερικών αναφέρθηκε σε γνωμάτευση που έλαβε από την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, σημειώνοντας ότι, στο πλαίσιο τυχόν απαντήσεών του στην κοινοβουλευτική επιτροπή, πρέπει να λάβει υπόψη την προστασία των όποιων προσωπικών δεδομένων των ατόμων που δυνατόν να επηρεάζονται, καθώς και τυχόν παραβίαση του επαγγελματικού/επιχειρηματικού/εμπορικού απορρήτου των σχετικών παρόχων υπηρεσιών.

Επιπρόσθετα, ο Υπουργός Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των σχετικών γνωματεύσεων του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας δήλωσε ενώπιον της επιτροπής μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Στοιχεία που έχουν σχέση με το ΚΕΠ, ενδεχόμενα να υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της Προειδοποιητικής Επιστολής αρ. 2020/2300.
2. Σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο και ειδικότερα το άρθρο 4(2) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/01, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα και με σχετικές αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε, δε δημοσιοποιεί ούτε παρέχει πρόσβαση σε έγγραφα/στοιχεία τα οποία έχουν καταχωρισθεί στο πλαίσιο διαδικασίας παράβασης εναντίον κράτους μέλους, για να μην επηρεαστεί η εκκρεμούσα διαδικασία παράβασης.
3. Πρέπει να αποφευχθεί η οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση που αφορά και/ή άπτεται της διαδικασίας παράβασης που έχει εκκινήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με σκοπό τη διαφύλαξη των συμφερόντων της Δημοκρατίας.

4. Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν κλήθηκε σε Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αρνήθηκε να συμμετάσχει και να συζητήσει το θέμα του ΚΕΠ λόγω της εκκρεμούσας διαδικασίας παράβασης.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους θεωρεί ότι δε θα ήταν ορθό να κατατεθούν και/ή να συζητηθούν ενώπιον της κοινοβουλευτικής επιτροπής θέματα που δυνατόν να επηρεάσουν την τρέχουσα διαδικασία παράβασης εναντίον της Δημοκρατίας και τον περαιτέρω χειρισμό της εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επιπλέον, ο Υπουργός Εσωτερικών αναφορικά με την προς τον ίδιο αποσταλθείσα επιστολή του προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020, δήλωσε ότι σύμφωνα με τη σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και ειδικότερα σύμφωνα με το Άρθρο 79 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας προκύπτει ότι οι υπουργοί έχουν δυνητική ευχέρεια και όχι υποχρέωση να πληροφορούν τη Βουλή για θέματα της αρμοδιότητάς τους.

Ο Υπουργός Εσωτερικών ανέφερε επίσης ενώπιον της επιτροπής ότι ποτέ δεν έχει αρνηθεί να παραδώσει στοιχεία στον Γενικό Ελεγκτή, όμως για το συγκεκριμένο αυτό θέμα υιοθετεί τις σχετικές γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος είναι ο νομικός σύμβουλος της κυβέρνησης και του Γενικού Ελεγκτή.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις πρόνοιες του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων και στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμου 21 του 1985, δήλωσε ότι επιβάλλεται η υποχρέωση να παρευρεθούν ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων οι ανεξάρτητοι

αξιωματούχοι και δημόσιοι υπάλληλοι, ως οι σχετικοί ορισμοί, και ότι οι ορισμοί αυτοί δεν καλύπτουν τον υπουργό και συνεπώς ο υπουργός δεν υπάγεται στις πρόνοιες του εν λόγω νόμου. Αυτή η άποψη, είπε, ενισχύεται και από το άρθρο 122 του συντάγματος, όπου ορίζονται οι όροι «δημόσια υπηρεσία» και «δημόσιος υπάλληλος» και ρητά εξαιρούνται θέσεις ή αξιώματα ή διορισμοί που διενεργούνται δυνάμει του συντάγματος από κοινού από τον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας και οι υπουργοί εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία, δυνάμει του άρθρου 47 του συντάγματος.

Ο Υπουργός Εσωτερικών επί του περιεχομένου των υπό εξέταση ειδικών εκθέσεων του Γενικού Ελεγκτή δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Οι 23 περιπτώσεις παραχώρησης κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ που σχετίζονταν με την επένδυση του καζίνο-θερέτρου εξετάστηκαν κατά μέσο όρο σε περίοδο 169 ημερών από την ημερομηνία υποβολής τους και ακολουθήθηκαν όλες οι ενδεδειγμένες διαδικασίες δέουσας επιμέλειας. Οι αιτήσεις αυτές προωθήθηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο, επειδή αφορούσαν τη μεγάλη επένδυση του καζίνο-θερέτρου συνολικού ύψους €600 εκατομ., ενός έργου που εξυπηρετεί το καλώς νοούμενο συμφέρον της χώρας, καθότι συνείσφερε στο κράτος πέραν των €20 εκατομ., δαπάνησε σε μισθούς πέραν των €42 εκατομ. και σε κυπριακές εταιρείες πέραν των €138 εκατομ. για οικοδομικά και άλλα έργα υποδομής. Επίσης, παρέχει εργοδότηση σε πέραν των 700 ατόμων, καθώς και σε άλλα τόσα άτομα που απασχολούνται στις οικοδομικές εργασίες οι οποίες συνεχίζουν να διεξάγονται και υπολογίστηκε ότι θα προσφέρει πέραν των 3 000 μόνιμων και υψηλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας.

2. Οι 64 περιπτώσεις παραχώρησης κυπριακής υπηκοότητας στο πλαίσιο του ΚΕΠ που σχετίζονται με την εταιρεία Α αφορούν επένδυση συνολικού ύψους €800 εκατομ., εκ των οποίων €30,5 εκατομ. αφορούν αγορά κατοικιών, €100 εκατομ. αφορούν πληρωμές σε διάφορους προμηθευτές, €170 εκατομ. αφορούν πληρωμή φόρων και συμμετοχή της εν λόγω εταιρείας στη διαδικασία διάσωσης τραπεζών, όταν αυτό κρίθηκε αναγκαίο. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται ως σκάνδαλο η άσκηση διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως και στην περίπτωση της επένδυσης του καζίνο.
3. Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας το 2016 δεν είχε εντοπιστεί ούτε είχε καταγραφεί οτιδήποτε μεμπτό, όσον αφορά το ΚΕΠ.
4. Έχουν υπάρξει αλλαγές στα περιουσιακά στοιχεία των πολιτογραφηθέντων που δυνατόν να μη δικαιολογούν τις σχετικές αναφορές στις ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Τέλος, ο Υπουργός Εσωτερικών αναφορικά με τη διαδικασία της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης σε ξένους επενδυτές/επιχειρηματίες, δήλωσε ενώπιον της επιτροπής ότι όλες οι πληροφορίες που τίθενται ενώπιον των αρχών στο πλαίσιο έγκρισης αιτήσεων πολιτογράφησης διερευνώνται και στη βάση των προνοιών των σχετικών κανονισμών που εγκρίθηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων τον Ιούνιο του 2020 διευρύνθηκε ο χρόνος που μπορεί να διερευνηθεί κάποιος ο οποίος έχει πολιτογραφηθεί. Στο στάδιο των αιτήσεων για τις οποίες γίνεται λόγος στην ειδική έκθεση του Γενικού Ελεγκτή ο έλεγχος αυτός είχε ήδη πραγματοποιηθεί, όπως προνοείτο από τη σχετική διαδικασία.

Ακόμη, πρόσθεσε, και μετά την απόκτηση της πολιτογράφησης υπάρχει διαδικασία ελέγχου η οποία διενεργείται από Επιτροπή Παρακολούθησης και Ελέγχου, της οποίας προϊστάται ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών και εάν τεκμηριωθεί οποιοδήποτε αρνητικό στοιχείο, τότε γίνεται ανάκληση της πολιτογράφησης. Ως εκ τούτου, έχουν ήδη ανακληθεί υπηκοότητες σε δυο περιπτώσεις και περαιτέρω είναι στο στάδιο διερεύνησης όλων των περιπτώσεων που περιλαμβάνονται στο πόρισμα της τριμελούς επιτροπής.

Ο τερματισμός του ΚΕΠ, ο οποίος είναι οριστικός και αμετάκλητος, κρίθηκε επιβεβλημένος, λόγω της ζημιάς που επιτελέστηκε από τα σχετικά δημοσιεύματα του ξένου τηλεοπτικού δικτύου Al Jazeera, του οποίου η όλη προσπάθεια χαρακτηρίστηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών ως «ενορχηστρωμένη». Περαιτέρω, πρόσθεσε ότι με τη λήξη του προγράμματος την 1^η Νοεμβρίου 2020 το Υπουργείο Εσωτερικών για τον μήνα Οκτώβριο 2020 δέχθηκε μόνο 114 αιτήσεις για πολιτογράφηση ξένων επενδυτών.

Όσον αφορά τις επενδύσεις του καζίνο-θερέτρου και της εταιρείας Α που αναφέρονται στην ειδική έκθεση του Γενικού Ελεγκτή, η κυβέρνηση συνεκτίμησε το κόστος και το όφελος από τις εν λόγω επενδύσεις και έκρινε ότι το όφελος που θα προέρχετο από την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας θα ήταν μεγαλύτερο για τη Δημοκρατία.

Τέλος, πρόσθεσε, αναφορικά με τα καθήκοντα της λειτουργού της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία είναι αποσπασμένη στη διοίκηση του Υπουργείου Εσωτερικών για εκτέλεση ειδικών καθηκόντων από το 2013 μέχρι σήμερα και η οποία είναι στενή συγγενής της Πρώτης Κυρίας, στο παρόν στάδιο η εν λόγω λειτουργός είναι Αναπληρώτρια Διευθύντρια της Υπηρεσίας Μέριμνας και

Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων του Υπουργείου Εσωτερικών και προηγουμένως υπηρετούσε στο γραφείο του Υπουργού Εσωτερικών και όχι στη Μονάδα του ΚΕΠ για τις πολιτογραφήσεις και ως εκ τούτου, εκ της θέσεώς της, απλά προωθούσε σχετικά έγγραφα και τα οποία δεν έφεραν την οποιαδήποτε υπογραφή της.

Ο Υπουργός Εσωτερικών για το ειδικότερο θέμα που προέκυψε αναφορικά με το αίτημα για κατάθεση ενώπιον της επιτροπής του αριθμού των πολιτογραφήσεων χωρίς αναφορές σε πρόσωπα, οι οποίες έχουν διεκπεραιωθεί από διάφορα δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, σύμφωνα με τη σχετική επιστολή που του αποστάλθηκε από τον πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020, δήλωσε ενώπιον της επιτροπής αυτολεξεί τα ακόλουθα:

«Όσον αφορά το ερώτημα για τον αριθμό υποθέσεων πολιτογράφησης που έχουν χειριστεί τα διάφορα γραφεία, δικηγορικά και ελεγκτικά, αποτεινόμενοι στον Γενικό Εισαγγελέα και στην Επίτροπο Προσωπικών Δεδομένων, μας έχουν δώσει τις πρόνοιες των περί Ελεγκτών Νόμων και των περί Δεοντολογίας των Δικηγόρων Κανονισμών, με τις οποίες μάς υποδηλώνεται ότι υπάρχει ζήτημα παραβίασης απορρήτου, εάν προχωρήσουμε να δώσουμε αυτά τα στοιχεία... Εάν αμφισβητείτε το ότι η κατάθεση των στοιχείων που ζητήθηκαν από την επιτροπή αφορούν παραβίαση επαγγελματικού απορρήτου, να απευθυνθείτε στον Γενικό Εισαγγελέα».

Εν κατακλείδι, σημειώνεται ότι ο Υπουργός Εσωτερικών, με εμπιστευτική του επιστολή προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 8 Δεκεμβρίου 2020, επισύναψε συγκεκριμένα στοιχεία που αφορούν το ΚΕΠ,

όπως ζητήθηκαν με σχετική επιστολή του προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 2020.

Συναφώς, σημειώνεται επίσης ότι τα εν λόγω εμπιστευτικά στοιχεία μαζί με την υπό αναφορά συνοδευτική επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών διανεμήθηκαν στον πρόεδρο και μέλη της επιτροπής, σύμφωνα με τη διαδικασία διαχείρισης των εμπιστευτικών εγγράφων.

Η. ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με επιστολή της, ημερομηνίας 11 Δεκεμβρίου 2020, και σε απάντηση της σχετικής επιστολής της αναπληρώτριας προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών κ. Ειρήνης Χαραλαμπίδου, ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 2020, αναφορικά με το ζήτημα που προέκυψε για την κατάθεση ενώπιον της επιτροπής στοιχείων από τον Υπουργό Εσωτερικών που σχετίζονται με τον αριθμό των πολιτογραφήσεων χωρίς αναφορές σε πρόσωπα και οι οποίες έχουν διεκπεραιωθεί από διάφορα δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, ανέφερε αυτολεξεί τα ακόλουθα:

«Σε ερώτημα που έθεσε ο Υπουργός Εσωτερικών τηλεφωνικώς απάντησα ότι μπορεί να δώσει στην επιτροπή σας αριθμητικά στοιχεία πολιτογραφήσεων που διεκπεραίωσαν ΔΕΠΕ και ελεγκτικά γραφεία, αφού τα στοιχεία αυτά δεν προσδιορίζουν την ταυτότητα φυσικών προσώπων και ως εκ τούτου δεν αποτελούν προσωπικά δεδομένα και εξάλλου το Μητρώο Αδειοδοτημένων Πάροχων Υπηρεσιών Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος είναι αναρτημένο και δημόσια προσβάσιμο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών.

Για θέματα δικηγορικού και/ή επαγγελματικού απορρήτου ανέφερα ότι δεν εμπίπτουν στις δικές μου αρμοδιότητες, αφού αφορούν σε νομικές οντότητες και εισηγήθηκα όπως απευθυνθεί στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας».

Θ. ΕΦΟΡΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Ο Έφορος Φορολογίας δήλωσε μεταξύ άλλων ενώπιον της επιτροπής σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2020, ότι για τις πέντε περιπτώσεις πολιτογραφήσεων που εξέτασε ο Γενικός Ελεγκτής και περιλαμβάνονται στην ειδική έκθεσή του δεν υπήρξε απώλεια εσόδων για τη Δημοκρατία. Παρά ταύτα όμως, πρόσθεσε ότι, για να μπορέσει το Τμήμα Φορολογίας να διενεργήσει συνολικό και σε βάθος έλεγχο, πρέπει να ελεγχθούν όλες οι αλυσίδες των διαμεσολαβητών/παρόχων υπηρεσιών. Στο παρόν στάδιο, όπως ο ίδιος σημείωσε, διενεργείται έλεγχος των διαμεσολαβητών για τριακόσιες περιπτώσεις. Επιπρόσθετα, για το ειδικό θέμα της χρέωσης μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% επί των αγορών μόνιμης κατοικίας από πολιτογραφηθέντες επενδυτές εφαρμόζεται η κυπριακή νομοθεσία και όχι η σχετική Οδηγία.

Συνεπώς, πρόσθεσε, για το ειδικό αυτό θέμα έχει εκφράσει τη διαφωνία του με τον Γενικό Ελεγκτή και επισήμανε ότι το Τμήμα Φορολογίας έχει υιοθετήσει τη θέση για επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την αγορά ιδιόκτητης μόνιμης κατοικίας για χρήση από τους επενδυτές που αιτούνται για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση μέσω του ΚΕΠ.

Για την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5%, σύμφωνα με την περί ΦΠΑ νομοθεσία, προβλέπεται η επιβολή μειωμένου συντελεστή στις παραδόσεις κτιρίων, μαζί με το οικόπεδο που αγοράζονται, πριν την πρώτη εγκατάσταση σε αυτά, εφόσον το κτίριο χρησιμοποιείται ως κύριος και μόνιμος τόπος διαμονής στη Δημοκρατία, καθότι σε καμία περίπτωση δεν τίθεται περιορισμός ως προς την εθνικότητα του αγοραστή ή ως προς τη συχνότητα

χρήσης που το ακίνητο αυτό θα χρησιμοποιείται ως μόνιμη κατοικία και όχι προς χρήση για επιχειρηματικούς σκοπούς.

Περαιτέρω, όπως ο ίδιος ανέφερε, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η φιλοσοφία της επιβολής του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% σε σχέση με την απόκτηση κατοικίας στη Δημοκρατία αποτελεί δικαίωμα κάθε προσώπου που επιλέγει να αποκτήσει στη Δημοκρατία μόνιμη κατοικία για σκοπούς διαμονής του σε αυτή, όταν είναι στη Δημοκρατία. Ως εκ τούτου, ορθά επιβάλλεται ο μειωμένος συντελεστής και στις περιπτώσεις αιτητών οι οποίοι πολιτογραφούνται στη Δημοκρατία, από τη στιγμή που δεν υπάρχει οποιαδήποτε διάταξη στην περί ΦΠΑ νομοθεσία που να εξαιρεί τις περιπτώσεις αυτές.

Τέλος, πρόσθεσε, στις περιπτώσεις για τις οποίες έχει εγκριθεί η επιβολή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 5% για την απόκτηση μόνιμης κατοικίας στη Δημοκρατία, αλλά εντοπίζεται ότι ο αιτητής πριν την πάροδο των δέκα ετών από την απόκτησή της δεν την χρησιμοποιεί ως το μόνιμο χώρο διαμονής στη Δημοκρατία, αλλά τη χρησιμοποιεί για σκοπούς άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, τότε το Τμήμα Φορολογίας προβαίνει σε κάθε περίπτωση στη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την επιστροφή του ΦΠΑ 14% που έχει επωφεληθεί το εν λόγω πρόσωπο.

I. ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ο πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, με επιστολή του, ημερομηνίας 11 Δεκεμβρίου 2020, και σε απάντηση της σχετικής επιστολής της αναπληρώτριας προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών κ. Ειρήνης Χαραλαμπίδου, με ίδια ημερομηνία, αναφορικά με το ζήτημα που προέκυψε για την κατάθεση ενώπιον της επιτροπής στοιχείων από τον Υπουργό Εσωτερικών που σχετίζονται με τον αριθμό των πολιτογραφήσεων χωρίς αναφορές σε πρόσωπα και οι οποίες έχουν διεκπεραιωθεί από διάφορα δικηγορικά και ελεγκτικά γραφεία, ανέφερε αυτολεξεί τα ακόλουθα:

«Το απόρρητο της επικοινωνίας πελάτη/δικηγόρου προστατεύεται τόσο από τη ΚΔΠ 237 του 2002 που αφορά τη δεοντολογία των δικηγόρων όσο και από νομολογία Αγγλικών και Κυπριακών Δικαστηρίων.

Από τη στιγμή που ήδη κατατέθηκε στη Βουλή ο κατάλογος των γραφείων τα οποία χειρίστηκαν περιπτώσεις πολιτογράφησης και ο αριθμός συνολικά των πολιτογραφηθέντων δεν βλέπω πως η δεοντολογία των δικηγόρων και η σχετική νομολογία έχει την οποιαδήποτε σχέση με το θέμα.

Το απόρρητο και προνόμιο επικοινωνίας δικηγόρου/πελάτη, αφορά τη σχέση του πελάτη και του δικηγόρου. Το προνόμιο στην πραγματικότητα ανήκει στον πελάτη και όχι στον δικηγόρο. Ο δικηγόρος μπορεί να επικαλεσθεί το προνόμιο, δηλαδή να μην αποκαλύψει πληροφορίες και επικοινωνία που είχε με τον πελάτη σε σχέση με συγκεκριμένη υπόθεση. Το προνόμιο αυτό αφορά, όπως ανέφερα, τη σχέση δικηγόρου πελάτη και δεν αφορά τρίτους. Οι τρίτοι δεν έχουν δικαίωμα να επικαλούνται το προνόμιο του δικηγόρου. Εν πάση περιπτώσει όμως ο αριθμός πολιτογραφήσεων που έκανε το κάθε γραφείο δε

βλέπω πως μπορεί να εμπίπτει στη σχέση εμπιστευτικότητας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη».

ΙΑ. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ/ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ/ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, αφού έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν της, κατά πλειοψηφία εκφράζει τη θέση ότι υιοθετεί πλήρως και σε όλη τους την έκταση τα όσα ο Γενικός Ελεγκτής έχει αναλυτικά παραθέσει στις εν λόγω ειδικές εκθέσεις του και ως εκ τούτου οι εν λόγω εκθέσεις μαζί με τα υπόλοιπα στοιχεία/έγγραφα που κατατέθηκαν ενώπιόν της, καθώς και τα όσα διαμείφθηκαν ενώπιόν της αποτέλεσαν τη βάση για την εξαγωγή των συμπερασμάτων της, όπως αυτά καταγράφονται στην παρούσα έκθεσή της.
2. Η επιτροπή καλεί την κυβέρνηση να σεβαστεί τη Βουλή των Αντιπροσώπων και το δικαίωμά της για άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου και να συμμορφωθεί με την υποχρέωσή της για κατάθεση στην επιτροπή όσων στοιχείων έχουν ζητηθεί με τις επιστολές προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με ημερομηνίες 29 Οκτωβρίου, 3 Δεκεμβρίου και 10 Δεκεμβρίου 2020.
3. Η επιτροπή καλεί την κυβέρνηση να σεβαστεί την Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και το δικαίωμά της για άσκηση ελέγχου και να συμμορφωθεί χωρίς άλλη καθυστέρηση με την υποχρέωσή της για την άρση των προσκομμάτων που θέτει σε σχέση με τον έλεγχο του ΚΕΠ και την παραχώρηση αντιγράφων όλων των σχετικών φακέλων στην Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.
4. Η επιτροπή καλεί τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας να εξετάσει χωρίς άλλη καθυστέρηση τις δύο ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, με ημερομηνία 24 Σεπτεμβρίου και 27 Νοεμβρίου 2020, και να διασφαλίσει ότι θα ξεκινήσει αμέσως η διερεύνηση τυχόν ποινικών αδικημάτων

που καταγράφονται σε αυτές.

5. Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κρίνει ότι η ανάμειξη των διαμεσολαβητών/παρόχων μεταξύ επενδυτή και πωλητή για την αγορά κατοικίας, καθώς και την εν γένει πολιτογράφηση ξένων επενδυτών, υπήρξε εν τέλει καταστροφική για την εφαρμογή του ΚΕΠ, αφού, καθόλη τη διάρκεια υλοποίησής του, υπήρξε μια συνεχής και με αυξητική τάση εκμετάλλευσή του ή/και κακή χρήση από τους ίδιους τους παρόχους υπηρεσιών για ίδιον όφελος και σε βάρος του δημόσιου συμφέροντος, όχι μόνο ως προς την οικονομική πτυχή, αλλά και ως προς την πτυχή της δυσφήμισης της χώρας, ως επενδυτικού προορισμού, στο εξωτερικό.

Περαιτέρω, η επιτροπή κρίνει ότι από την έναρξη εφαρμογής του ΚΕΠ οι γραπτές συμφωνίες, περιλαμβανομένων και των αμοιβών μεταξύ επενδυτών και παρόχων υπηρεσιών, όπως δικηγορικών, ελεγκτικών γραφείων κ.λπ., που προβλέπεται στον Κανονισμό 14 της ΚΔΠ 379/2020, έπρεπε να συνυποβάλλονταν, για λόγους διαφάνειας και δέουσας φορολόγησης, μαζί με την αίτηση πολιτογράφησης του επενδυτή στο αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών.

6. Η επιτροπή, στο πλαίσιο διερεύνησης της κατ' εξαίρεση παραχώρησης πολιτογράφησης σε ξένους επενδυτές, κρίνει αναγκαίο όπως διερευνηθούν από τα αρμόδια όργανα της πολιτείας ζητήματα πιθανών ευθυνών δημοσίων υπαλλήλων ή κρατικών αξιωματούχων που χειρίστηκαν θέματα πολιτογραφήσεων κατά τρόπο αντινομικό ή/και κατά παράβαση των νενομισμένων διαδικασιών και να διαπιστωθεί κατά πόσο το Υπουργικό Συμβούλιο ελάμβανε αποφάσεις στη βάση ορθών και αντικειμενικών κριτηρίων/στοιχείων και πάντοτε σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Περαιτέρω, η επιτροπή θεωρεί ότι η συμβολή τόσο της αστυνομίας όσο και της ΜΟΚΑΣ, στις περιπτώσεις που αφορούν οικονομικό έγκλημα ή/και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, είναι δεδομένη.

7. Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία και έγγραφα που τέθηκαν ενώπιόν της, κρίνει ότι υπήρξε παντελής έλλειψη ικανοποιητικών μηχανισμών ελέγχου και ειδικότερα μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου από το Υπουργείο Εσωτερικών, που συνεπακόλουθα οδήγησαν στην κακή διαχείριση και εκμετάλλευση του ΚΕΠ, χωρίς να είναι σε θέση να αποτρέψει τους επερχόμενους κινδύνους.

Ως εκ τούτου, η επιτροπή εκφράζει τη θέση ότι η πολιτεία πρέπει να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα και να προβεί στη λήψη των κατάλληλων ενεργειών για εφαρμογή των κατάλληλων μηχανισμών/διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου όχι μόνο στο αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών, αλλά σε όλα τα υπουργεία και υφυπουργεία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου σε όλη τη δημόσια υπηρεσία αποτελεί ενδεχομένως τον ακρογωνιαίο λίθο για αποφυγή παρόμοιων ή και άλλων καταστάσεων στο μέλλον, καταστάσεις οι οποίες εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά, καθώς επίσης και για την αξιοπιστία της χώρας στο εξωτερικό.

8. Η επιτροπή εκφράζει επίσης τις σοβαρές ανησυχίες της ότι, από την έλλειψη εσωτερικού ελέγχου και την απουσία κατάλληλων μηχανισμών παρακολούθησης που αφορά τις πολιτογραφήσεις ξένων επενδυτών, το κράτος ενδεχομένως να απώλεσε φορολογικά έσοδα, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα φορολογικά έσοδα που προέρχονται από τις αμοιβές των παρόχων υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, η επιτροπή καλεί τον Έφορο Φορολογίας όπως προβεί στις δέουσες ενέργειες για τη διαφύλαξη των φορολογικών εσόδων του κράτους και

να ενημερώνει γραπτώς την επιτροπή ανά τακτά χρονικά διαστήματα αναφορικά με τα φορολογικά εισπραχθέντα έσοδα που προκύπτουν από τις πολιτογραφήσεις ξένων επενδυτών.

9. Η επιτροπή κρίνει ότι το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο ήταν επιφορτισμένο με την αξιολόγηση των οικονομικών κριτηρίων των προτεινόμενων επενδύσεων, διαχρονικά δεν κατάφερε να ελέγξει την ορθή υλοποίηση του ΚΕΠ, καθότι υπήρξε μεγάλη αδυναμία στην παρακολούθηση των επενδύσεων, έλλειψη στην εφαρμογή δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με τα αντίστοιχα κριτήρια αξιολόγησης των πολιτογραφήσεων, έλλειψη στην παρακολούθηση των επενδύσεων που αφορούσαν σε κτίρια ή/και σε υπό ανέγερση κτίρια/ακίνητα, καθώς και στην παρακολούθηση της πραγματικής αξίας των ακινήτων αυτών.

Συνεπώς, η επιτροπή επισημαίνει ότι το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών, για την εφαρμογή ενός τέτοιου σημαντικού επενδυτικού προγράμματος για τη χώρα, δεν κατάφερε να ενισχύσει το ανθρώπινο δυναμικό του με κατάλληλο, εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο προσωπικό που ήταν άμεσα επιφορτισμένο με τη διαχείριση των πολιτογραφήσεων, αλλά ούτε και να εφαρμόσει συστήματα με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών ή/και άλλων μέσων τα οποία θα καθιστούσαν την αξιολόγηση των αιτήσεων πολιτογραφήσεων πιο αξιόπιστη και αντικειμενική.

10. Η επιτροπή, χωρίς να αποποιείται το μερίδιο της ευθύνης που της αναλογεί ως κατεξοχήν νομοθετικό σώμα, επιρρίπτει την άμεση ευθύνη στην εκτελεστική εξουσία και δη στο αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών για την αλλαγή/τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας από τον Αύγουστο του 2020, καθότι έδινε πλέον την ευχέρεια και της πολιτογράφησης μελών της οικογένειας

του επενδυτή, διάταξη η οποία αποτελούσε μεν κίνητρο για την προσέλκυση αλλοδαπών χωρίς δε κανένα ουσιαστικό όφελος για τα δημόσια έσοδα του κράτους, δημιουργώντας όμως ταυτόχρονα συνθήκες κακής χρήσης του ΚΕΠ, αδιαφάνειας, διαπλοκής και έλλειψης λογοδοσίας.

11. Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία και έγγραφα που τέθηκαν ενώπιόν της, θεωρεί ότι για αριθμό περιπτώσεων που αφορούν την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών, επιχειρηματιών και επενδυτών, στο πλαίσιο του ΚΕΠ, ενδεχομένως να μην τηρήθηκε το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, με συνεπακόλουθο την ενδεχόμενη κατάχρηση εξουσίας από πρόσωπα που ασκούσαν δημόσια εξουσία. Τούτα ήδη καταγράφονται στις ειδικές εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Ως εκ τούτου, η επιτροπή αναμένει ότι το θέμα της κατάχρησης ή/και υπέρβασης εξουσίας, καθώς και το θέμα της παράνομης ή/και της παράτυπης παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας, στο πλαίσιο του ΚΕΠ, να καταδειχθούν από την έρευνα που διεξάγει η τετραμελής Ερευνητική Επιτροπή που συστάθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 2020, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου που λήφθηκε στις 3 Σεπτεμβρίου 2020 δυνάμει του άρθρου 2 του Κεφαλαίου 44 των περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου, με σκοπό τη διερεύνηση όλων των περιπτώσεων των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών επιχειρηματιών, επενδυτών και του ΚΕΠ, από το 2007 μέχρι τις 17 Αυγούστου 2020, ημερομηνία δημοσίευσης του νέου νομοθετικού πλαισίου.

Η επιτροπή καλεί τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας να ευθυγραμμιστεί με την καθολική απαίτηση για διαφάνεια και να μεριμνήσει, ώστε η Ερευνητική Επιτροπή να περιβληθεί με την εξουσία που προβλέπει ο σχετικός νόμος για δημοσιοποίηση του πορίσματός της, χωρίς λογοκρισία και χωρίς να απαιτείται η

έγκριση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, εκτός για θέματα που θέτουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια του κράτους.

12. Η επιτροπή θεωρεί ότι η κυβέρνηση διαχρονικά δεν κατόρθωσε έγκαιρα να λάβει εκείνα τα διορθωτικά ή/και άλλα μέτρα, ώστε να «προστατεύσει» το ΚΕΠ από ενδεχόμενη κατάχρηση ή/και εκμετάλλευσή του, καθιστώντας το έτσι στόχο συνεχών επικρίσεων ή/και επιθέσεων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας, που είχε ως αποτέλεσμα τη δυσφήμισή του και τον αναγκαστικό τερματισμό του, με όλα τα αρνητικά για τον τόπο συνεπακόλουθα.
13. Η επιτροπή χωρίς να παραγνωρίζει τη συνεισφορά του ΚΕΠ στην οικονομία, σημειώνει ότι η επίδραση του προγράμματος στο σύνολο της οικονομίας, παρά τον μεγάλο όγκο επενδύσεων αρκετών δισεκατομμυρίων ευρώ, είναι σχετικά μικρή με συνεπακόλουθο να επιφέρει επίσης μικρή μεταβολή στον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ της χώρας, με ορατό όμως τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης του τομέα των ακινήτων, αφού ένα πολύ μεγάλο μέρος των επενδύσεων αυτών αφορούσαν συναλλαγές στον τομέα των ακινήτων και των κατασκευών.
14. Η επιτροπή, όσον αφορά θέματα ελέγχου των κεφαλαίων των ξένων επενδυτών για τους οποίους παραχωρήθηκε η πολιτογράφηση, θεωρεί ότι υπήρξε ανεπαρκής ή/και καθόλου έλεγχος από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, ως η αρμόδια εποπτική αρχή των τραπεζικών ιδρυμάτων, ειδικότερα όσον αφορά στην προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων για την πηγή έλευσης των κεφαλαίων/εμβασμάτων που εισήχθησαν στην Κύπρο από το εξωτερικό μέσω των κυπριακών τραπεζικών ιδρυμάτων και που αφορούν σε επενδύσεις στο πλαίσιο του ΚΕΠ και που διοχετεύτηκαν τα ποσά αυτά.

Η επιτροπή περαιτέρω θέτει τον προβληματισμό της για το εάν και κατά πόσο η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ασκούσε ορθά τον εποπτικό της ρόλο,

ειδικότερα για τις περιπτώσεις εκείνες των πολιτογραφήσεων για τις οποίες υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις/πληροφορίες που έφεραν τον αιτητή για πολιτογράφηση ότι εμπλέκεται σε οικονομικό έγκλημα ή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ώστε η τελευταία να ενημερώνει την πολιτική ή/και την εκτελεστική ηγεσία για τη λήψη διορθωτικών ή/και άλλων μέτρων, περιλαμβανομένων και νομοθετικών ρυθμίσεων, για περιορισμό της ανεξέλεγκτης ή/και κακής χρήσης του ΚΕΠ.

15. Η επιτροπή επισημαίνει ότι στο ΚΕΠ, από την αρχή της υλοποίησής του, υπήρχαν σοβαρές διαχρονικές αδυναμίες και κενά τα οποία επέτρεψαν σε επιτηδείς την καταχρηστική εκμετάλλευση των προνοιών του προς ίδιον όφελος, που οδήγησαν εν τέλει στην κατάργησή του σε βάρος της οικονομίας, της κοινωνίας, της εμπιστοσύνης και της αξιοπιστίας της χώρας διεθνώς.
16. Τέλος, η επιτροπή κρίνει ότι το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο ήταν επιφορτισμένο με τη διαδικασία εξέτασης των κατ' εξαίρεση αιτήσεων για πολιτογραφήσεις ξένων επενδυτών και λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη σημασία και τα οφέλη για την κυπριακή οικονομία που θα προέκυπταν από την ορθή εφαρμογή του ΚΕΠ και λαμβάνοντας επίσης υπόψη τον πολύ μεγάλο όγκο επενδύσεων αρκετών δισεκατομμυρίων ευρώ, δεν έπραξε όσα όφειλε να πράξει, πάντα στο πλαίσιο της νομιμότητας, για ουσιαστική στήριξη ενός τέτοιου μεγάλης εμβέλειας επενδυτικού προγράμματος και το οποίο όφειλε να το διαφυλάξει ως «κόρη οφθαλμού» και να το καταστήσει ένα αξιόπιστο πρόγραμμα που θα είχε μια συνεχή συνεισφορά και σταθερή στήριξη της κυπριακής οικονομίας.

ΙΒ. ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, στο πλαίσιο της άσκησης του κοινοβουλευτικού της ελέγχου και χωρίς να θέλει σε καμία περίπτωση να παρέμβει στο έργο οποιασδήποτε άλλης εξουσίας ή/και άλλου θεσμικού οργάνου, καλεί όλες τις αρμόδιες ανακριτικές, εποπτικές, ελεγκτικές, ερευνητικές και φορολογικές αρχές όπως προχωρήσουν τάχιστα και με αποφασιστικότητα, η κάθε μία στον δικό της τομέα αρμοδιοτήτων, στη σε βάθος διερεύνηση όλων των θεμάτων που προκύπτουν από την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας, στο πλαίσιο του ΚΕΠ, και να καταλογίσει τις οποιοσδήποτε ευθύνες εκεί και όπου υπάρχουν.

ΙΓ. ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ/ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολουθήσεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, κατά πλειοψηφία του προέδρου και των μελών της βουλευτών της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, του μέλους της βουλευτή της Αλληλεγγύης, του μέλους της βουλευτή του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, του μέλους της βουλευτή του ΕΛΑΜ, του μέλους της βουλευτή της Συνεργασίας Δημοκρατικών Δυνάμεων, καθώς και του μέλους της ανεξάρτητης βουλευτή κ. Άννας Θεολόγου συμφωνούν με το κείμενο της παρούσας έκθεσης. Τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού εξέφρασαν τη διαφωνία τους και τάχθηκαν ενάντια ως προς την υιοθέτηση του κειμένου της παρούσας έκθεσης.

Περαιτέρω, το μέλος της επιτροπής βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών κ. Γιώργος Περδίκης εξέφρασε, πέραν των όσων καταγράφονται στην παρούσα έκθεση, γραπτώς τις απόψεις/συμπεράσματά του τα οποία παρατίθενται αυτολεξεί ως ακολούθως:

«Πέραν των κατά πλειοψηφία διαπιστώσεων της επιτροπής, εκφράζω τη θέση ότι το ΚΕΠ ήταν εξ υπαρχής μία λανθασμένη πολιτική προσέλκυσης ξένων επενδύσεων, αφού συνιστά σαφή παραβίαση του ευρωπαϊκού "κράτους δικαίου". Κατά την άποψή μου οι αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία και η δυσφήμιση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα "κατάχρησης από επιτηδείους" ούτε "μη ορθής υλοποίησης", αλλά μιας εσκεμμένης και από την αρχή καλά σχεδιασμένης απάτης από ένα μέρος του πολιτικού και επιχειρηματικού προσωπικού της χώρας, το οποίο έχει προσπορίσει αμύθητα κέρδη.

Κατά την άποψή μου την πολιτική ευθύνη για τα γεγονότα έχουν κυρίως αξιωματούχοι της κυβέρνησης, τα πολιτικά κόμματα και η Βουλή, της οποίας επώνυμα στελέχη διαπιστώθηκε ότι είχαν άμεση και προσωπική εμπλοκή. Ακόμη, τέλος θέτω θέμα για τις εκκρεμούσες 691 αιτήσεις επενδυτών και 722 αιτήσεις μελών των οικογενειών τους που πολιτογραφήθηκαν με βάση το σε ισχύ νομικό πλαίσιο και με τις διαπιστωμένες αδυναμίες κενά και παραλείψεις του».

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παρακολούθησεως Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών, αφού συνήλθε σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Φεβρουαρίου και στις 11 Μαρτίου 2021, και αφού επέφερε ορισμένες τροποποιήσεις/προσθήκες επί του αρχικού κειμένου της έκθεσης, κατά πλειοψηφία αποφάσισε την υιοθέτηση του τελικού κειμένου, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί στην παρούσα έκθεσή της, και ταυτόχρονα την υποβολή της έκθεσης στην ολομέλεια του σώματος.

Αρ. Φακ.: 23.04.037.041-2020

05.14.007.015

11 Μαρτίου 2021

AN/AB/NA

ΙΔ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ